ТӨВ АЙМГИЙН СҮМБЭР СУМЫН 2023 ОНЫ ХӨГЖЛИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХАГАС ЖИЛИЙН БИЕЛЭЛТИЙН НЭГТГЭЛ

2023.06.15 **Жавхлант**

№	Салбар	Зорилтын гарчиг	Зорилтын тоо	Арга хэмжээний тоо	100 %	90 %	70 %	50 %	30 %	0 %	Хугацаа болоогүй	%
1.	ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО	1.1. Эрүүл мэнд	4	14	4		7	2	-	-	1	76.1
		1.2. Биеийн тамир, спорт	1	6	3	-	2	-	-	-	1	88
		1.3. Боловсрол	2	18	11	-	5	-	2	-	-	83.6
		1.4. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал	3	13	9	1	1	1	1	-	-	87.7
		1.5. Үндэсний бахархал, өв соёл	5	12	4	5	-	1	-	-	2	90
2.	ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО	2.1. Эдийн засаг, төсөв санхүү	2	8	2	-	6	-	-	-	-	77.5
3.	ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН БОДЛОГО	3.1. Газар тариалангийн үйлдвэрлэл	1	12	1	3	5	-	3	-	-	67.5
		3.2. Мал аж ахуйн үйлдвэр	2	13	1	1	3	6	1	1	-	56.1
		3.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ	1	6	-	-	1	5	-	-	-	53.3
4.	НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО	4.1. Ногоон хөгжил	2	12	-	-	9	-	3	-	-	60
		4.2. Уул уурхай	1	3	-	-	3	-	-	-	-	70
5.	ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО	5.1. Сумын төвийн тохижилт, шинэчлэл	1	9	-	-	2	6	-	-	1	55
		5.2. Орон сууц, нийтийн аж ахуй	1	2	-	-	1	1	-	-	-	60
		5.3. Зам тээвэр, харилцаа холбоо	1	1	-	-	-	1	-	-	-	50
		5.4. Газрын харилцаа	1	6	1	-	-	3	2	-	-	51.6
6.	ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО	6.1. “Цахим Төв аймаг” төрийн үйлчилгээ	3	10	2	3	4	-	-	-	1	83.3
		6.2. Мэргэшсэн , хариуцлагатай төрийн алба	3	8	2	4	2	-	-	-	-	87.5
		6.3. Амар тайван, аюулгүй нийгэм	2	7		3	2	2		-		72.8
		6.4. Батлан хамгаалах	1	1	1	-	-	-	-	-	-	100
7	**Нийт**		**37**	**161**	**41**	**20**	**53**	**28**	**12**	**1**	**6**	**73,3%**

ХЯНАСАН: ЗАСАГ ДАРГА .... Д.БАТБИЛЭГ

НЭГТГЭСЭН: ЗДОрлогч .... Б.БЯМБАЦОГТ

ТӨВ АЙМГИЙН СҮМБЭР СУМЫН 2023 ОНЫ ХАГАС ЖИЛИЙН ХӨГЖЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

№	Зорилт	Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин, үр дүн	Хэрэгжилт
НЭГ. ХҮНИЙ ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Нийгмийн салбарын үйлчилгээний хүртээмж, чанарыг сайжруулан, эрдэм мэдлэгтэй, эрүүл чийрэг, нийгмийн идэвхтэй, хүнлэг, ёс суртахуунтай иргэнийг төлөвшүүлж, гэр бүлд ээлтэй хүний хөгжлийн цогц бодлого хэрэгжүүлнэ.						
1.1. Эрүүл мэнд						
1.	**Өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ хэрэгжүүлнэ.**	1. Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэх, эрүүл амьдралын хэв маягийг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа, нөлөөллийн ажлыг тогтмолжуулна.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо	411	675	Урьдчилан сэргийлэх, эрт илрүүлэг үзлэгийн ач холбогдол, эрүүл зан үйлийг төлөвшүүлэх чиглэлээр Эрүүл мэндийн төвийн фэйсбүүк хуудас болон Page хуудсанд 32 нэр төрлийн мэдээ, мэдээлэл, брошур видео бичлэг зэргийг 14 хоног тутам шинэчлэн байршуулан ажилласан. Хандалтын тоо-11136 Хэрэгжилт-70%
		2. Осол, гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх, эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулах нөлөөллийн үйл ажиллагааг зохион байгуулж, хүүхдийн осол гэмтлийн шалтгаант нас баралтыг бууруулна.	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувиар	70%	100%	Осол гэмтлээс сэргийлэх өдөр-ийн хүрээнд “Аюулгүй бай-Эрүүл бай” сэдэвт унаж, бэртэхээс урьдчилан сэргийлэх аяны хүрээнд 5 албан байгууллага, 3 АНН, айл өрхүүдэд өөрийн эзэмшлийн талбайгаас гадна 50м хүртэлх талбайн мөс хүргэн гадна талбайн цас, мөсөө цэвэрлэх халтирч унаж болзошгүй газруудад шороо цацах, эрсдэлээс сэргийлэх зөвлөмжийг хүргэн ажилласан. Эмнэлгийн фэйсбүүк хуудас болон зурагт, вэб сайт, сумын группүүдээр

						дамжуулан 5 төрлийн анхааруулга, санамж зөвлөмжийг байршуулан ажилласан. Хандалт-786 4 удааагийн сургалтаар 47 хэвтэн эмчлүүлэгчдэд сургалт хийсэн. Баяр ёслолын өдрүүдэд Осол гэмтэл, хөлдөлтөөс сэргийлж Сумын засаг даргын захирамжийн дагуу Албан байгууллагын ажилчид хуваарийн дагуу 24 цагийн хариуцлагатай жижүүр хийж ажилласан. Хэрэгжилт-70%
		3. Хавдрын эсрэг “Эрүүл Төв аймаг” хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувиар	70%	85%	Хавдрын эсрэг Эрүүл Төв аймаг хөтөлбөрийн хүрээнд 25 хүнд элэгний B, C вирус илрүүлэх шинжилгээ хийж шинээр 1 тохиолдлыг илрүүлэн вирусын ачаалал тоолох шинжилгээнд илгээсэн. Мөн умайн хүзүүний эсийн 26 эмэгтэй хамруулсан. Эсийн шинжилгээнд өөрчлөлттэй гарсан 2 эмэгтэйг лавлагаа шатлалд илгээн эмчлүүлсэн. Хэрэгжилт-50%
		4. Эрт илрүүлэг үзлэгээр шүдний цоорол өвчнөөр оношлогдсон 0-18 насны хүүхдүүдийг эмчлэн эрүүлжүүлнэ.	Үзлэгт хамрагдсан хүүхдийн тоо	411	450	**0-17** насны хүүхдийн өвчлөлийг илрүүлэх үзлэгт 626 хүүхэд хамрагдахаас 515 хүүхэд хамрагдсан. Илрүүлэг үзлэгт хамрагдсан хүүхдүүдийн 80 орчим хувь нь шүдний өвчлөлтэй байна. Хүүхдийн шүдний өвчлөлийг бууруулах үүднээс Нью дент шүдний эмнэлэгтэй хамтран 7 хоног бүр эмчилгээ хийж байна. Мөн Гэр бүл эмнэлэгтэй хамтран 56 хүүхдийг шүдний эмчилгээнд хамруулсан. АНЭ-ийн нүүдлийн амбулаторийн үзлэгт 18 хүүхдийн шүдний өвчлөлийг эмчилсэн. Хэрэгжилт-70%
			Эмчлэн эрүүлжсэн хувь	50%	70%	

		5. Нийгмийн салбарын “Явуулын үйлчилгээ”-нд сумын иргэдийг хамруулна.	Явуулын үйлчилгээнд хамрагдсан иргэдийн тоогоор	150	350	Он гарснаар 1,2 дугаар багийн айлуудаар 2 удаагийн бүтэн тойролт хийж нийт 155 иргэнд эрүүл мэндийн анхан шатны үзлэг хийж зөвлөгөө өгсөн. Хэрэгжилт-70%
		6. Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг үзлэгийн хамралтыг нэмэгдүүлнэ	Хамралтын дундаж хувиар	Артерийн гипертензи 95%	99%	Артерийн гипертензийн илрүүлэг үзлэгт 1080 иргэн хамрагдахаас 466 иргэн хамрагдаж 43 хувьтай. Чихрийн шижингийн илрүүлэг үзлэгт 700 иргэн хамрагдахаас 332 иргэн хамрагдаж 47 хувь. Хөхний үзлэгт 368 эмэгтэй хамрагдахаас 158 эмэгтэй хамрагдаж 42,9%-тай. Умайн хүзүүний хавдар илрүүлэх үзлэгт 87 эмэгтэй хамрагдахаас 26 эмэгтэй хамрагдаж 29,8%-тай. Хэрэгжилт-50%
				Чихрийн шижин 95%	99%	
				Хөхний өмөн 100%	100%	
				Умайн хүзүүний өмөн 50%	60%	
		7. Сумын хүн амд эрүүл мэндийн даатгалын анхан шатны багцын тусламж үйлчилгээг бүрэн үзүүлж, гүйцэтгэлийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлнэ.	Гүйцэтгэлийн санхүүжилтийн хувиар	90%	95%	ЭМДЕГ-аас сумын эрүүл мэндийн төвийг нэг иргэнд ногдох зардлын аргаар санхүүжүүлдэг болсонтой холбоотойгоор нийт санхүүжилтийн 80%-ийг ЭМД-аас авч байна. Үлдсэн 20%-ийн санхүүжилтийг үндсэн 4 төрлийн тусламж үйлчилгээнээс авч байна. Эхний 5 сарын байдлаар 82,5 сая төгрөгийн санхүүжилт авсан байна. Хэрэгжилт-70%
		8. БЗДХ, сүрьеэ өвчний идэвхтэй илрүүлгийг нэмэгдүүлж, эмчлэн эрүүлжүүлнэ.	Урьдчилан сэргийлэх үзлэгт хамрагдсан иргэдийн тоогоор	Сүрьеэ	131	АНЭ-ийн нүүдлийн амбулаторийн үзлэгээр бэлгийн замаар дамжих халдварын илрүүлэг үзлэгт 51 иргэн, Сүрьеэгийн илрүүлэг үзлэгт 46 иргэнийг хамруулсан. Шинээр сэжигтэй болон батлагдсан тохиолдол гараагүй. Хэрэгжилт-70%
				БЗДХ	197	

2.	**Хүн амд нэн шаардлагатай, хүн төвтэй, стандартад нийцсэн эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээг тэгш хүртээмжтэй хүргэнэ.**	9. “Эрүүл эхээс эрүүл хүүхэд” хөтөлбөрийн хүрээнд эх хүүхдийн эндэгдлийг бууруулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлнэ.	Жирэмсний эрт хяналтын хувь	100%	100%	Он гарсанаас хойш шинээр 6 эхийг хяналтад авсан. Жирэмсний эрт үеийн хяналтын хувь 100%-тай. Эх нярайн эндэгдэлгүй ажиллаж байна. Хэрэгжилт-100%
			Ноцтой хүндрэлийн тохиолдлын тоо	-	-	
			Перинаталь эндэгдэл-1000 амьд төрөлтөд	-	-	
			0-1 хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдэл1000 амьд төрөлтөд	-	-	
		10. Стандартад нийцсэн уламжлалт анагаах ухааны кабинетийг өргөжүүлж, тохижуулна.	УАУ-ны кабинетийн тоо	1	1	Хугацаа болоогүй
		11. Эмийн худалдаа, үйлчилгээ эрхэлдэг өмчийн бүх хэлбэрийн хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг өндөржүүлж, эмийн эргэлтийн сангийн үйл ажиллагааг сайжруулна.	Эрүүл мэндийн санхүүжилтийг бүрэн авсан хувь	98%	100%	ЭМДЕГ Новартис хөтөлбөрийн хүрээнд зүрх судасны өвчин, чихрийн шижин өвчний үе хэрэглэх 7 нэр төрлийн эмийг 100% хөнгөлөлттэй олгож байна. Хэрэгжилт-100%
3.	**Эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийн хангалт, ур чадвар, нийгмийн хамгааллыг сайжруулна.**	12. Нэн шаардлагатай чиглэлээр эмч, сувилагч, эмнэлгийн мэргэжилтэн зэрэг хүний нөөцийн хангалтыг нэмэгдүүлж сургах, чадавхжуулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Эмч, сувилагч, эмнэлгийн мэргэжилтний хүний нөөцийн хангалтын хувиар	85%	90%	Яаралтай тусламж, Халдварт бус өвчний хяналт, ХӨЦМ зэрэг сургалтуудад давхардсан тоогоор 12 эмч мэргэжилтэн хамрагдсан байна. Хэрэгжилт-70%
		13. Эмч эмнэлгийн мэргэжилтний харилцаа, хандлага, ёс зүйг дээшлүүлэх аян зохион байгуулна.	Зохион байгуулсан аяны тоогоор	1	1	Эрүүл мэндийн сайдын 2019 оны 09-р сарын 04-ны өдрийн А/406 тоот тушаал Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн дүрэм батлах тухай, Сэтгэлд нийцсэн 8 үйлчилгээ, байгууллагын хөгжил, соёл зэрэг сэдвүүдээр дотоодын сургалт зохион байгуулж давхардсан тоогоор 25 эмч, ажилчид хамрагдсан. Мөн Төв ДЗОУБ, ЗДТГ-аас зохион байгуулсан Хүүхэд

						хүмүүжүүлэх зэрэг арга, Харилцаа хандлага сэдэвт сургалтад 8 эмч, ажилчид хамрагдсан. Хэрэгжилт-100%
4.	**Эрүүл мэндийн байгууллагын тоног төхөөрөмж, автомашин, барилга байгууламж, дэд бүтцийг сайжруулан стандартын шаардлага хангасан тэгш хүртээмжтэй, чанартай үйлчилгээ үзүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.**	14. Эрүүл мэндийн байгууллагын тоног, төхөөрөмжийн стандарт хангалтыг нэмэгдүүлж, ашиглалтыг сайжруулна.	Тоног төхөөрөмжийн хангалтын хувь	90%	90%	Эрүүл мэндийн яам, Туваан сангийн дэмжлэгтэйгээр Зүрхний цахилгаан бичлэгийн аппарат, дефиблятор, зөөврийн компьютер, дуслын памп Спирограммын аппаратуудаар хангагдсан. Хэрэгжилт-100%
1.2. Биеийн тамир, спорт						
5.	**Иргэн бүрийг идэвхтэй амьдралын дадал хэвшилд уриалан нийтийн биеийн тамир, их спортод ээлтэй орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.**	15. Нийтийн биеийн тамир, спортын чиглэлээр нийтийг хамарсан үйл ажиллагааг өргөжүүлж, иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо, оролцсон иргэд	16 төрлийн спортын арга арга хэмжээнд 776 иргэн хамрагдсан	22 арга хэмжээ зохион байгуулж 800 иргэнийг хамруулна.	2023 оны эхни хагас жилийн байдлаар 11 удирдамжаар 13 төрлийн спортын арга хэмжээ зохион байгуулсан Гар бөмбөгийн тэмцээнд 262, сагсан бөмбөг 180, шатар 58, тенсс 72, шагайн харвaанд 98 бүгд 670 иргэн тус тус хамрагдсан байна . Хэрэгжилт 100%
		16. Иргэдийг сорил судалгаанд хамруулан зохих түвшинд хүрсэн	Судалгаанд хамрагдсан иргэдийн тоо	ЕБС-308, СӨБ-120 хүүхэд, ЗДТГ-27, С/төв 4, ЭМТ-17,	670	5-р сард байгууллагуудын биеийн тамирын хамтлагт орсон хүмүүс байгууллагын ажилтан, албан

		хүний эзлэх хувийг нэмэгдүүлнэ.		СӨБ-22, ЕБС-34, Иргэн 138 нийт – 670		хаагчдаас сорил судалгаа, биеийн жингинй индекс авсан. ЕБС-312, СӨБ-98, ЗДТГ-27, С/Төв-4, ЭМТ-17, СӨБ-22, ЕБС-34, иргэд 102 нийт 616 хүүхэд иргэдээс авч мэдээллэсэн байна. Хэрэгжилт 100%
		17. Төрөлжсөн секц дугуйлангийн тоог нэмэгдүүлэх замаар нийтийн биеийн тамир болон их спортыг хөгжүүлэхэд анхаарч төрийн бодлогоор дэмжин ажиллана.	Хичээллэсэн секц дугуйлангийн тоогоор	-2022 онд 99 хүүхэд Үүнд үндэсний бөх-6, чөлөөт бөх-6, Сагсан бөмбөг эр-13, эм -13 шатар –5, дааманд -6, гар бөмбөг эр 25, эм 25 хүүхэд тус тус хичээллэж байна.	120	2023 онд биеийн тамирын төрөлжсөн секц дугуйланд нийт 99 хүүхэд хамрагдаж байна. Үүнд үндэсний бөх-6, чөлөөт бөх-6, сагсан бөмбөг эр-13, эм-13, гар бөмбөг эр-25, эм-25, шатар-5, дааманд-6 хүүхэд тус тус хичээллэж байна. Хэрэгжилт 100%
		18. Нийтийн биеийн тамир, спортын стандарт хангасан заал, гадна талбайн засвар тохижилтыг хийж гүйцэтгэнэ.	Талбайг зассан байдлаар	биеийн тамирын гадаа талбайн хашааг сольж будсан	Гадаа талбайн засварыг дуусгана.	Сумын спорт заалны иж бүрэн засвар бүрэн хийгдэж дууссан. Үйл ажиллагаа тогтмолжсон. ЕБС-ийн 300 хүүхэд, СӨБ-ийн 50 хүүхэд 05-р сарын 01 нээс гадаа хичээллэдэг. ОНХС-аас 10,000,000 сая төгрөгний хөрөнгөөр ЕБС-ийн биеийн тамирын талбайн хашааг хийсэн. Мөн дотор замын ажил хийгдэнэ. Хэрэгжилт 70%
		19. Байгууллага бүрт алхалт, гүйлт, дугуйгаар хичээллэгчдийн клуб, бүлэг байгуулан идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэх иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	-Алхалт, гүйлт, дугуйн клуб, бүлгийн тоо -Идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэх иргэдийн тоо	0	4	Сумын хэмжээнд байгууллага бүр алхалт, гүйлтийн 4 баг тус бүр 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй байгуулан ажиллаж байна. Хэрэгжилт 70%
		20. Аймаг байгуулагдсаны 100-н жилийн ойн хүрээнд төрийн албан хаагчдын спортын наадамд оролцоно.	Спортын төрлийн тоо -Хамрагдсан албан хаагчийн тоо	0	Үйл ажиллагаагаар	Хугацаа болоогүй
1.3. Боловсрол						

6.	**Боловсролын үйлчилгээний чанар, хүртээмж, үр дүнг сайжруулна.**	21. Цэцэрлэгийн хамран сургалтыг нэмэгдүүлж, "Хүүхэд бүр цэцэрлэгт" хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлнэ.	Хамран сургалтын хувь	80% тай байна.	84%-д хүргэнэ.	2022-2023 оны хичээлийн жилд 6-н бүлгээр 2-5 насны 155 хүүхэд хамруулахаас 143 хүүхэд , нүүдлийн цэцэрлэгт 14 хүүхэд хүлээн авч хамран сургалт 95% байна. Хэрэгжилт-100%
		22. Цэцэрлэгт хамрагдаж байгаа хүүхдийг төрөл бүрийн дугуйланд хамруулах замаар хүүхдийг хөгжүүлэх ажлыг дэмжин зохион байгуулна	Дугуйланд хамрагдалтын тоогоор	7 төрлийн дугуйланд 94 хүүхэд хамрагдаж байна.	7 төрлийн дугуйланд 102 хүүхэд хамруулна.	Сургалт үйл ажиллагааг дэмжих замаар 7 төрлийн дугуйлангийн үйл ажиллагааг явуулж байна. Үүнд: Шатар, даам, могой шоо, гимнастик, спорт өрөлт, найрал дуу зэрэг дугуйланд бэлтэг, ахлах, дунд бүлгийн хүүхдүүдийг хамруулсан. Үүний үр дүнд Т өв аймгийн хэмжээнд зохион байгуулагдсан "Яргуй-2023"- урлагийн наадамд дуу, бүжгийн төрөлд амжилттай оролцож " Уран жиргээ"- тэмцээнд "Ахлах-А"- бүлгийн Б.Танан хүрэл медаль авч амжилттай оролцсон. Хэрэгжилт-100%
		23. 5 настай хүүхдийн сургуульд бэлтгэгдсэн байдлыг хангаж 6 настай хүүхдийг сургуульд бүрэн хамруулна.	6 настай хүүхдийн хамралтын хувь	2021-2022 онд 81%	81.5%	2022-2023 оны хичээлийн жилд тойргийн 5 настай 34 хүүхэд хамруулахаас 28 хүүхдийг СӨБ-ын үйлчилгээ олгосон бол аав ээжийгээ дагаад Улаанбаатар хотод-3 хүүхэд, Дархан уул аймагт-2 хүүхэд СӨБ-ын үйлчилгээнд хамрагдсан. Хэрэгжилт-100%
			5 настны хамран сургалтын хувь	СӨБ -100%	100%	
		24. Ерөнхий боловсролын сургалтын чанарыг сайжруулж чанарын үнэлгээний үр дүнг ахиулна.	ЭЕШ-ын дундаж оноо, ЧҮШ-ын гүйцэтгэлийн ахиц	2021 оны дундаж ЭЕШ-518,5 ЧҮШ-22,7	ЭЕШ-ийн оноог 519,5 ЧҮШ-г 34,0	2021-2022 онд 6 судлагдахуунаар ЭЕШ өгч 4 судлагдахуун аймаг болон улсын дунджийг хангаж 2 судлагдахуун улсын дунджид хүрээгүйг анхааралдаа авч гүйцэтгэл багатай даалгавруудаар түвшний даалгавар боловсруулан улсын дунджид хүрэхийг зорин ажиллаж байна. Үүнд: НУ-ны судлагдахуунаар аймагт 3-р байр, физик 4-р байр, англи хэл 4-р байр, газар зүй 4-р байранд орж АОД – 43.6 оноо ХОД - 511.2 оноо авч

						нийлбэр дүнгээр аймагтаа 6-р байранд орсон. Хэрэгжилт:100%
		25. Багш, удирдах ажилтны мэдээлэл холбооны технологи ашиглах чадвар, цахим контент бэлтгэх мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэн ажлын байран дээрээ хөгжих орчин бүрдүүлэн Багш бүрийг зөөврийн компьютр, таблетаар хангана.	Шаардлага хангасан зөөврийн компьютерийн тоо /багшийн компьютер/	3	3	Гүйцэтгэлийн үнэлгээнд 3-р түвшинд үнэлүүлэн ажилласны үр дүнд сургалтад ашиглах зорилгоор таблет 3ш, худалдан авалтаар, Ц. Тувааны ажлын албанаас делл брэндийн зөөврийн компьютер тус бүр 2ш хүлээлгэн өгсөн. Хэрэгжилт:100%
			Ээлжит хичээлийн цахим контентын тоо	6 контент,илтгэл, ур чадварын хичээлүүдийг байршуулсан.	3-р нэмэгдүүлнэ	
		26. “Оюунлаг - Төв аймаг” хөтөлбөр хэрэгжүүлж, багшийн ажлын гүйцэтгэл, үр дүнг суралцагчдын сурлагын амжилтын ахицаар үнэлж, багшийн хөдөлмөрийн бүтээмж, гүйцэтгэлд суурилсан үнэлгээг хэрэгжүүлж, “Шилдэг багш, хамт олон” болзлыг хангаж ажиллана.	Анги нийт /масс/-ийн сургалтын гүйцэтгэлийн хувь Шалгуур хангасан “Шилдэг багш, хамт олон”-ы тоо	0	Бага ангиас -1 Дунд ангиас -1 Ахлах ангиас-1	Жил бүр уламжлал болон зохиогддог багш нарын “Ур чадвар”-ын уралдаан амжилттай болж багш нар бие биенээсээ туршлага судлан шинэлэг арга зүйг туршин сурагчдыг сурах үйлд идэвхжүүлсэн сонирхолтой хичээлүүд заагдсан ба уг уралдаанд ДУДТ-ийн багш Д.Эрдэнэбилэг 1-р байр, бага ангийн багш Я.Ичинхорол 2-р байр, орос хэлний багш М.Отгончимэг 3-р байр эзэлж багш нараа хошуучиллаа. Бага ангийн сурагчдын уншиж ойлгох болон математикийн суурь чадварыг оношлох, хөгжүүлэх, арга зүйг хэрэгжүүлэх чиглэлээр багшийг ажлын байранд нь тасралтгүй дэмжиж, сургууль, багш нарт зөвлөн туслах зорилгоор орон нутгийн зөвлөн туслах баг байгуулагдсанаар бага ангийн багш нар төлөвлөгөөний дагуу явцын үнэлгээний арга зүйг монгол хэл, математикийн хичээлд хэрхэн хэрэгжүүлж байгаагаа бусадтай хуваалцаж 5 багш бүсэд

						хичээл заан хамтран ажиллалаа. 2022оны 11 дүгээр сарын 09 өдрийн 09\43 тоот байгууллагын албан тоотыг Эй плас интернэйшнл ХХК-д илгээн багш нар сургалтад оролцох эрхээ баталгаажуулан өөрийн бүртгэлтэй gmail хаягаараа нэвтэрч багш ажлын байрандаа тасралтгүй хөгжих түүгээр дамжуулан мэдлэг боловсролоо дээшлүүлж мэргэжлийн бүлгээрээ сургалтад хамрагдаж байна. Хэрэгжилт:100%
		27. ЕБС, СӨБ-ыг Мэргэжлийн багшаар хангах, зэрэгтэй багшийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Мэргэжилтэй багшийн тоогоор	ЕБС-17 багш мэргэжилтэй ЕБС- Мэргэжлийн багш -90% зэрэгтэй багш-7	Зэрэгтэй багшийн тоог 3- өөр ахиулна.	Шинээр 2023 оны 01 дүгээр сард Бага ангийн багш Ш.Баасандулам, Ч.Шүрэнцэцэг, физик математикийн багш О.Сонинцэцэг, нарт заах аргач багш, нийгмийн ухааны багш Г.Болормаад тэргүүлэх зэргийг шинээр олгон зэрэгтэй багш нарын тоог нэмэгдүүлэн багшийг ажлын байрандаа хөгжих тал дээр анхааран ажиллаж байна. Зэрэгтэй багшийн эзлэх хувь 83%
				СӨББ-7 багш мэргэжилтэй	8	2022-2023 оны хичээлийн жилд нийт арга зүйч-1, багш-6 ажиллаж байна. Мэргэжлийн багшийн хангалт -89%,
				СӨББ- зэрэгтэй багш-4	6	Баклавр зэрэгтэй -7 багшаас 6 эзлэх хувь 86% /1 оюутан багш/ Магистр зэрэгтэй-3 эзлэх хувь 33% Заах аргач багш-6 Тэргүүлэх-1 Хэрэгжилт-100%
7.	**Хүн бүр чанартай боловсролыг тэгш, хүртээмжтэй**	28. Суурь болон Бүрэн Дунд Боловсрол эзэмших хүсэлтэй иргэдийг НТБ-ын сургалтаар	Суурь болон Бүрэн Дунд Боловсрол эзэмшсэн	9 суралцагчаас бага боловсролд- 3 Суурь болон Бүрэн	Бүрэн дунд боловсролд 2 төгсөгч төгсгөнө.	Бага боловсрол -2 сурагч, суурь боловсрол -5 сурагч, бүрэн дунд боловсрол -2 сурагч суралцаж

	эзэмших нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	дэмжин хөгжүүлж боловсрол олгоно.	суралцагчдын тоогоор	дунд боловсролд- 6		байна. Үнээс ганцаарчилсан сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд 5 сурагч Э.Мягмардулам, Ц.Хүчитбаатар, Б.Ариунжаргал О.Шинэбаяр, Л.Бадамгарав нарын гэрээр 14 хоногт 1 удаа явж, тухайн хүүхдийн хөгжлийн онцлогт тохирсон даалгаврыг бэлтгэж хичээл зааж ажиллаж байна. Хэрэгжилт:70%
		29. Сургууль, дотуур байрны засвар шинэчлэлийг хийж, суралцагчдад ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлнэ.	Дотуур байрны таазыг уналттай тааз хийх	Дотуур байрны халаалтыг сайжруулж 2021-2022 оны хичээлийн жилд секц тоог тасаг тус бүрд 6 нэмсэн.	Халаалт дулааныг нэмэгдүүлэхэд анхаарч ажиллах	Сумын засаг дарга, сургуулийн захирал нарын хооронд байгуулсан гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгагдсанаар дотуур байрны халаалт дулаан паар секцийн тоог нэмэгдүүлэн ажиллахаар 90см урттай 6 ширхэг паарыг худалдан авч дотуур байрны 6 тасагт тус бүр нь 6 ширхэг секц нэмж холболтийг хийж халаалтыг сайжруулан ажилласан. 2022-2023 оны хичээлийн жилд 6 настай О.Отгонбаяр хамрагдсан. Хүний эрхийн үндэсний хорооны Төв аймаг дахь референт У. Чойжилсүрэн 2023.05.22 өдөр дотуур байрны орчин нөхцөлтэй танилцаж нүдээр үзэн хэрэгжүүлж буй арга хэмжээ, цаашид анхаарах асуудал дээр заавар зөвлөгөө өгөн ажилласан. Хэрэгжилт: 100%
			Хүүхдэд ээлтэй дотуур байр хөтөлбөрийн хүрээнд жишиг тасгийн тоог 2-р нэмэгдүүлэх.	2019-2020он 2020-2021 оны хичээлийн тус бүрд жишиг тасаг 2 тохижуулсан.	Жишиг тасгийн тоог 2-р нэмэгдүүлж жишиг тасаг 4 болно	
		30. Цэцэрлэгийн “А” байрны барилгын их засвар хийх	Их засвар хийлгэсэн байдлаар	Зураг төсөв хийгдсэн	Их засварыг бүрэн хийж дуусгах	Цэцэрлэгийн “А” байрны их засварын төсөв хийгдсэн Хэрэгжилт: 30%.

		31. Цэцэрлэгийн бүх бүлгүүдийн тоглох тоглоомыг шинэчлэх ажлыг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлнэ	Тоглоомын тоог нэмэгдүүлэх	Хүүхдийн тоглох тоглоом дутагдалтай	6 бүлгийн тоглоом сольсон байх	Сургалтын орчин сайжруулах зорилгоор 1,500,000 мянга, нэг бүлэгт 250-н мянган төгрөгний толоом авсан. Хэрэгжилт-70%
		32. СӨББ-ын сургалтын материал хэрэглэгдэхүүн, тоног төхөөрөмжөөр хангах ажлыг ээлж дараатай зохион байгуулна	Тоног төхөөрөмжийн тоог нэмэгдүүлнэ	2 принтер, 1 нөүтбүүк суурин компьютертэй болсон.	1 проктер, дэлгэц	БҮТ-өөс багшийн ажлыг гүйцэтгэлийн үнэлгээгээ IV-р түвшинд үнэлэгдэн орчин сайжруулах чиглэлээр 1,200,000 мянган төгрөгөөр ЗАН-д сургалтын хэрэглэгдэхүүн тоглоом наадгай авсан. “Туваан сан”-гаас 2,700,00 төгрөгний 1 нөүтбүүк өгсөн. Хэрэгжилт-70%
		33. Бичиг үсэг үл мэдэгч иргэдийг илрүүлэн НТБ-д хамруулж зохих шатны боловсрол олгоно	Бичиг үсэг үл мэдэгч иргэдийг илрүүлэн НТБ-д хамруулж тоог бууруулна.	Бичиг үсэггүй 13 иргэн	Бичиг үсгийн анхан шатны мэдлэг чадвартай болгоно.	3 иргэнд Ганцаарчилсан сургалтын сурагчдын өөр өөрсдийн чадамжид тааруулан дүрс таниулах, өнгө таниулах, тоо таниулах, унших сургах, бичиж сургах, ушсан зүйлийн ойлгосныг яриулах, зураг зурах, цаасан урлал хийх,бусдад өөрийгөө илэрхийлж сурах, дуу дуулах, шүлэг унших, цээжлэх чадваруудыг эзэмшүүлж байна. Хэрэгжилт:70%
		34. Сурагчдын хичээлээс гадуурх сургалтын үйл ажиллагааг дэмжих замаар хүүхдийн авьяас, чадварыг хөгжүүлнэ.	Сургалтад хамрагдсан байдлаар	Амжилт гаргасан хүүхдийн тоо	Уралдаан тэмцээнд байр эзлэлтийн хувиар	2022-2023 оны хичээлийн жилийн намрын стапартакад, урлагийн бага наадам зэргийг амжилттай зохион явуулж хичээлээс гадуурх үйл ажиллагаагаар дамжуулан сурагчдыг хөгжүүлж олон талт үйл ажиллагаануудыг зохион явуулж байна. Үүнээс дурьдвал: Намрын стапартакдад бага ангийн төрөлд Л.Баярмаа багштай 5а анги, дунд ангийн төрөлд О.Сонинцэцэг багштай 9а анги, ахлах ангийн төрөлд Г.Болормаа багштай 12а ангиуд тус бүр байруудыг эзэллээ. Урлагийн бага наадмыг 5 төрлөөр

						2022.12.07 өдөр сумын соёлын төвийн урлаг зааланд зохион байгууллаа. Бага ангиудаас Л.Баярмаа багштай 5а анги, дунд ангиас Б.Мөнхзул багштай 7а анги, ахлах ангиас Б. Өлзиймаа багштай 10а ангиуд тэргүүн байруудыг эзэлсэн бол энэ жил онцлог хэлбэрээр дунд ангийн сурагчид бөх, морины цол дуудах зэргээр зохион байгуулсан нь давуу талтай үйл ажиллагаа боллоо. Бүтээлч багачууд уралдаанд 1-2 ангийн төрөлд 2а ангийн “ Дөрвөн бэрх” баг аймагт 3-р байр,3-4р ангийн төрөлд 3а ангийн “Динзо” баг 3 байр эзэлсэн. Хэрэгжилт: 100%
		35. Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн сурах орчин нөхцөлийг сайжруулж, тэдэнд ээлтэй сургалтын орчныг бүрдүүлнэ.	НТБ-оор хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдүүдийг суралцуулсан байна.	НТБоловсролоор хөгжлийн бэрхшээлтэй 3 хүүхэд суралцаж байгаа.	ХБ-тэй хүүхдэд суурь боловсрол эзэмшүүлнэ.	Боловсрол нөхөн олгох хөтөлбөрийн ганцаарчилсан сургалтаар нийт 5 сурагч хичээллэж байна. Үүнээс эмэгтэй 3, эрэгтэй 2. 1-р ангид 2, 7-р ангийн 2, 9-р ангид 1 сурагч суралцдаг. Эдгээр сурагчид нь даун, сэтгэцтэй хавсарсан бэрхшээлтэй , хөдөлгөөний бэрхшээлтэй, хэл ярианы бэрхшээлтэй. Э.Мягмардулам Ц.Хүчитбаатар Б.Ариунжаргал Л.Бадамгарав О.Шинэбаяр нарын гэрээр 14 хоногт 1 удаа явж монгол хэл, уран зохиол, нийгэм, эрүүл мэнд, бие тамир, дүрслэх урлаг, зургийн хичээл заах ажиллаж байна. Хэрэгжилт: 70%
		36. “Хөгжсөн багшаас чадварлаг сурагч” хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, багшийн хөдөлмөрийн бүтээмж, гүйцэтгэлд суурилсан үнэлэмжийг бий болгоно.	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	91%	93%	Багш нар мэдлэг боловсролоо дээшлүүлж БМДИ-ээс зохион байгуулдаг 1,5,10 дахь жилийн үндсэн сургалтад 2022-2023 онд 10 дахь жилийн сургалтад Захирал
			Мэргэжлийн багшийн хангалтын хувь	94.0	95.0	

						Р.Гэрэлсайхан,нийгмийн ухааны багш Г.Болормаа, Мэдээлэлзүй математикийн багш Э.Цэрэннадмид 5 дахь жилийн сургалтад математикийн багш М.Бүжин Одоогийн байдлаар Global удирдагч их сургуулийн магистрийн ангид 4 багш, УБ Эрдэм ИС-ийн магистрийн ангид 2 багш, ИдэрИС-ийн магистрийн ангид 1 багш нийт 7 багш магистрантурт сурч байна. Багш нар цахим сургалтын олон талт хувилбаруудаас суралцан орчин үеийн "Forms", "Google meet", "Zoom", "Google form", "Google classroom" программуудыг сургалтдаа ашиглаж хичээл сургалтыг тасралтгүй явуулж ирлээ. Хэрэгжилт:100%
		37. ЕБС-ийн сурагчдын ширээ сандал шинэчлэх ажлыг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлнэ.	2023 онд 30 ширээ 70 сандал, 6 настай сурагчдад 20 ширээ 40 сандалтай болно	Сурагчдын ширээ сандал дутагдалтай.	6 настай сурагчдын болон дунд ахлах ангийн 1 ангид ширээ сандлыг шинэчилсэн байна.	УИХ гишүүн Ц.Туваааны ажлын албанаас ангиудын сурагчдын ширээ сандлыг 9,544,000 төгрөгний шинэ ширээ сандалтай болсон. Хэрэгжилт:100%
		38. ЕБС-ийн мэдээлэл зүйн танхимыг тохижуулж, тоног төхөөрөмжтэй болгоно.	Мэдээлэлзүйн кабинет тохижуулсанаар	-	Мэдээлэлзүйн кабинеттэй болсон байна.	Хугацаа болоогүй худалдан авалт тендер шалгаруулалт зарлагдаагүй. Хэрэгжилт:30%
1.4. Хөдөлмөр, нийгмийн хамгаалал						
8.	**Гэр бүл, хүн амын бүлгүүдэд ээлтэй хөгжил, оролцоо, хамгааллын орчныг бүрдүүлж,**	39. "Гэрлэх ёслол"-ын танхимыг тохижуулах, залуу гэр бүлийг гэрлэлтэд бэлтгэх болон гэр бүлийн бат бэх харилцааг дэмжих	Гэр бүлийн хосын тоо	0	2	2023 онд 1 өрх шинээр гэр бүлээ батлуулсан. Мөн ОУ-ын гэр бүлийн өдрийг удирдамжийн дагуу зохион байгуулахад 102 хүүхэд 89 иргэн хамрагдсан байна.

	үр ашигтай орон нутгийн тогтолцоог бэхжүүлнэ.	үйл ажиллагааг тогтмолжуулна				Хэрэгжилт 100%
			Гэрлэх ёслолын танхим байгуулсанаар	0	Танхимыг засварлан шинэчилнэ	Гэрлэх ёслолын танхимын засварын ажлыг хийж дуусган үйл ажиллагаа явуулж байна. Хэрэгжилт 100%
		40. Хүүхдийн эрхийг хангахад, эцэг эх, асран хамгаалагч, олон нийтийн ойлголт хандлагыг сайжруулж, оролцоог нэмэгдүүлэх сургалт, нөлөөллийн үйл ажиллагааг тогтмолжуулан, сумын хамтарсан баг,сургууль, цэцэрлэгийн хүүхэд хамгааллын багийн үйл ажиллагааг бэхжүүлнэ	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо	Хамгааллын чиглэлээр 4 арга хэмжээ	5 арга хэмжээ	Хүүхдийн төлөө зөвлөлөөс Хүүхэд хамгааллын тухай хууль, Хүүхэд гэж хэн бэ? Сургалтуудыг 2023 оны 02 сарын 27 нд БНА-тай хамтран зохион байгуулсан. Нийт 52 эцэг эх хамрагдсан. Мөн хамтарсан багаас Хүүхэд хамгааллын бодлогын сургалтыг хийж төсвийн 5 багууллагын ажилтан албан хаагчид ХХБ-д гарын үсэг зурж баталгаажуулан ажиллаж байна. Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй 3 өрх, архины хамааралтай 3 өрхөд гэр бүлийн боловсрол олгох зөвлөгөө, холбогдох хуулийн заалтуудаар мэдээллийг 12 хүнд өгсөн. Мөн архины хамааралтай, хүн цуглуулж архи уудаг 5 өрхөд хэсгийн төлөөлөгч хяналт тавин ажиллаж байна. СӨБ: Хүүхдийн эрхийг хамгаалах, эрсдэлээс хамгаалах зорилгоор ахлах бэлтгэл бүлгийн хүүхдүүдэд газар хөдлөхөд өөрийгөө хэрхэн хамгаалах “Суу, нуугд, хүлээ,” “Галын аюулаас хэрхэн сэргийлэх” талаар хүүхдийн нас сэтгэхүйд тохирсон сургалтыг багш Гандолгор, Б.Батчимэг нар явуулсан. ЕБС: 2023 оны 03-р сарын 04 нд Дэлхийн ЗӨН-тэй хамтран хүүхдийг эерэг аргаар хүмүүжүүлэе сургалтыг хийхэд 38
			Дуудлага мэдээллийн тоо, Кейс шийдвэрлэлтийн тоогоор	Кейс шийдвэрлэлт 100%, Дуудлага мэдээллийн тоо 3	Кейс шийдвэрлэлт 100%, дуудлага мэдээллийн тоог өсгөхгүй	

						эцэг эх хамрагдсан. Мөн гэр бүлд хүүхэд хамгааллын зөвлөгөө мэдээллийг цахимаар 8 удаа тавихад 187 хүн тандалт хийсэн байна. 2023 оны 05 сард аймгийн ГБХЗХГ-аас зохион байгуулсан “Гэр бүлдээ үүнийг хүсдэг” гар зургийн уралдаанд 3 хүүхдийн бүтээлийг цахим болон цаасан хэлбэрээр явуулан 3-р байранд Б.Цовоо орсон. Хэрэгжилт 100%
		41. Гэр бүлийн хөгжил, оролцоог дэмжихэд чиглэсэн ”Залуус” бичил төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	Залуу малчин 1 гэр бүл уулзалтанд оролцсон	2 гэр бүл	1-р багийн иргэн Л.Тулга нь ХЭДС-ийн ажлын байр дэмжих төсөлд “Авто засвар үйлчилгээ” 10,000,000 сая төгрөгийн төсөлд, Я.Отгондоржхүү ХБИАБХТөсөл хөтөлбөрт блокны үйлдвэрлэлээ 5000,0 төгрөгөөр хамрагдсан. Хэрэгжилт 100%
		42. Байгууллага бүр хүүхдийн өрөөтэй болно.	Хүүхдийн өрөөтэй болсон байгууллагын тоо	ЕБС, СӨБ	4	Төсвийн 5 байгууллага хүүхдийн өрөөтэй болсон . Хэрэгжилт 100%
9.	**Зорилтот бүлгийн өрхүүдэд чиглэсэн амьжиргааг дэмжих төсөл хэрэгжүүлнэ.**	43. Төгсөлтийн аргачлал” төсөл хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний 2-р үе шатыг хэрэгжүүлнэ.	Амьжиргаа дээшилсэн өрхийн тоо	14	22	Төгсөлтийн аргачлал төсөл хөтөлбөрийн 2-р үе шатыг хэрэгжүүлэн ажиллаж нийт 22 өрхийн амьжиргааг дээшлүүлэн ажиллаж байна. Одоогийн байдлаар 17 өрхийн амьжиргааны түвшин ахисан үзүүлэлттэй байна. Хэрэгжилт 100%
		44. Төв аймаг байгуулагдсаны 100 жилийн ойд зориулж 100 өрхийг “Гэр” төсөлд иргэдийг хамруулна.	Гэр төсөлд хамрагдсан өрхийн тоо	1	2	Гэр төсөлд 1 өрхийг хамруулсан 1 өрхийг хамруулахаар материалыг нь бүрдүүлэн явуулсан. Хэрэгжилт 90%
10.	**Хүн амын бүлгүүдийн ялгаатай хэрэгцээ, шаардлагад нийцүүлэн нийгмийн**	45. Малчин хувиараа хөдөлмөр эрхлэгч, оюутнуудыг эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалын сайн дурын даатгалд хамруулна.	ЭМДаатгал хамрагдсан хүний тоо	2022 оны байдлаар 164 иргэн хамрагдсан	180 иргэн	Нийт ЭМДаатгалын дутуу төлөлттэй 500-гаад иргэдийн судалгааг гарган одоогоор 78 иргэнээр 2019-2023 он дуустал төлүүлээд байна.

	хамгаалал, даатгалд хамрагдах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.		Сайн дурын даатгалд хамрагдсан хүний тоо	Сайн дурын даатгалд хамрагдсан хүний тоо 122	130 иргэн	Зудаагийн нийтийг хамарсан сургалт сурталчилгаа хийснээр 106 иргэн хамрагдсан. Хэрэгжилт-100%
		46. Цахим нийгмийн даатгалын үйлчилгээг өргөжүүлэн, "Нийгмийн даатгал" гар утасны аппликейшн хэрэглэгчдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Гар утасны аппликейшн хэрэглэгчдийн тоо	2022 оны байдлаар 75 иргэн хамрагдсан	90 иргэн	Он гарснаас хойш 47 иргэнд аппликейшн нээж үйлчилгээ үзүүллээ. Хэрэгжилт-50%
		47. Бүтээн байгуулалтын ажлууд, тусгай сангуудын санхүүжилтээр шинэ ажлын байр бий болгоно**.**	Шинээр бий болсон ажлын байрны тоо	40	40	Шинээр 20 иргэн ажлын байраар хангагдан ажилласан.
			Ногоон ажлын байрны тоо	10	10	Хугацаа болоогүй
			Нийтийг хамарсан ажлын байрны тоо	-	10	Хугацаа болоогүй Хэрэгжилт 30%
		48. Улирлын чанартай түр ажлын байрыг бий болгоно.	Түр ажлын байрны тоо	491	500	Түр ажлын байраар 300 иргэн хангагдан ажилласан. Хэрэгжилт100%
		49. "Халамжаас хөдөлмөрт" зорилтын хүрээнд Хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагдаж байгаа өрхийн амьжиргааны түвшинг дээшлүүлж Хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээгүй өрхийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээ авагч өрхийн бууралтын хувь	31%	-5%	Хүнсний эхрийн бичгийн үйлчилгээнд хамрагддаг 13 өрхийн амьжиргаа дээшлэн хүнсний эрхийн бичгийн үйлчилгээнээс хасагдсан. Хэрэгжилт 100%
		50. Иргэдийн мэргэшлийн ур чадварыг хөгжүүлж, хөдөлмөрт бэлтгэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.	Мэргэжлийн ур чадвар эзэмших сургалтад хамрагдсан иргэдийн тоо		1	Хугацаа болоогүй
			-АМЧБОЗӨҮ-нд хамрагдсан иргэдийн тоо	10	10	Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох сургалтанд төгсөх ангийн сурагчид болон ажилгүй 3 иргэн хамрагдсан.
			-Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээнд хамрагдсан иргэдийн тоо	1	1	Хөдөлмөрт бэлтгэх арга хэмжээ болон ААЭ-х сургалтанд 4 иргэн хамрагдсан.

						Хэрэгжилт 70%
		51. Сул чөлөөтэй ажлын байрны захиалгын дагуу ажилгүй иргэдийг хөдөлмөрт бэлтгэж, ажлын байранд зуучилна.	Зуучлагдсан иргэдийн тоо	2021 онд 12 иргэнийг ажилд зуучилсэн.	15 иргэнийг сул чөлөөтэй ажлын байранд зуучилна.	Сул чөлөөтэй ажлын байранд 14 иргэнийг зуучилсан. Хэрэгжилт 100%
1.5. Үндэсний бахархал, өв соёл						
11.	**Үндэсний үнэт зүйл, уламжлалт өв соёлоо дээдэлж, иргэдийг соён гэгээрүүлж, соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.**	52. "Төв түмний цэнгэл" баяр наадамд удирдамжийн дагуу оролцоно.	Наадамд оролцсон тоогоор	Төв түмний цэнгэл наадамд сумаас 35 хүн оролцож 4 төрлийн тэмцээн уралдаанд амжилттай оролцсон	Төрийн ба ТББ, иргэдийг оролцуулна	Хугацаа болоогүй
		53. Соёлын бүтээлч үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх чиглэлээр орон нутгийн онцлогт тулгуурласан аймгийн дунд хугацааны стратеги төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж ажиллана.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтээр	Соёлын бүтээлч сарын аяны хүрээнд 13 арга хэмжээ зохион байгуулж 2574 иргэнд үйлчилсэн	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллана	Соёлын сэргэлт – 2023 он аяны хүрээнд 5 арга хэмжээ зохион байгуулж нийт -6000 иргэнд үйлчилсэн. Хэрэгжилт 100%
		54. Нийтийн номын сангийн тавилга, мэдээ мэдээллийг цахимаар хүргэхэд шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг шинэчлэн сайжруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.	Тоног төхөөрөмжийн тоогоор	Проекторотой, дэлгэцтэй болсон	Зөөврийн комьютертай болно	ДЗОУБ-д хүсэлт гарган 1.256.164 төгрөгийн проектор, дэлгэцтэй болсон . Хэрэгжилт 100%
		55. Номын сангийн байнгын уншигч иргэдийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Байнгын уншигчийн тоогоор	11%	13%	Номын сангийн байнгын уншигчийн тоо- 142 уншигч, ирэгсэд -623, нийт -765 уншигчдад 1191 ширхэг ном сэтгүүл олгож үйлчиллээ. Хэрэгжилт – 90%
		56. Орчин үеийн урлагийн шинэлэг төрөл хэлбэрүүдийг ардын уламжлалт урлагтай хослуулан	Тоглолтын тоогоор	5 урлагийн тоглолт зохион байгуулж 3732 иргэнд үйлчилсэн.	6	Эхний хагас жилийн байдлаар 4 тоглотыг зохион байгуулж 850 гаруй иргэнд үйлчилсэн байна.

		тоглолт зохион байгуулна.				Хэрэгжилт 90%
		57. Аймаг байгуулагдсаны түүхт 100 жилийн ой угтсан ажлын хүрээнд “Авьяас бидний бахархал” сэдэвт 1000 ардын авьяастан, мэргэжлийн уран бүтээлчдийн урлагийн тоглолтын бэлтгэл хангахад оролцоно.	100 жилийн ойд оролцсон өвлөн уламжлачийн тоогоор	“Авьяас бидний бахархал” урлагийн наадмыг сумын хэмжээнд зохион байгуулж 105 иргэн хамрагдсан.	“Авьяас бидний бахархал” урлагийн наадмын 2,3-р шатны шалгаруулалтанд оролцоно	Төв аймаг байнгуулагдасны 100 жилийн ойг угтсан “Авьяас бидний бахархал” урлагийн наадамд 4 номертой оролцож Хамтлаг бүжгийн төрлөөр 1-р байр, Хамтлаг дууны төрлөөр 2-р байр тус тус эзэллээ. Хэрэгжилт 90%
12.	**Түүх соёлын дурсгал, урлагийн бүтээл, утга зохиолд тулгуурлан үндэсний бахархлыг төлөвшүүлж, биет болон биет бус өвийг хадгалах, хамгаалах, өвлүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна.**	58. Соёлын биет бус өвийг өвлөн уламжлуулах, түгээн дэлгэрүүлж нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулж дугуйлан хичээллүүлнэ.	Хичээллэсэн хүний тоогоор	Бүжиг-28	Бүжиг-30	Соёлын төвийн дэргэд бүжгийн дугуйланд 38 сурагч хамрагдаж 6 бүжиг гаргаад байна. Хэрэгжилт 50%
		59. Соёл төвийн материалаг бааз, тоног төхөөрөмж, хангалтыг нэмэгдүүлнэ.	Материаллаг баазын тоогоор	Тоног төхөөрөж материаллаг баазын хангалтаар тайзны гэрэтүүлэг, Караоке төхөөрөмж, урлагийн дээл, Проектор Нийт 3536000 төгрөг	материалаг бааз, тоног төхөөрөмж шинэчлэгдсэн тоогоор	2,056,000 төгрөгний 22 ширхэг Гар бөмбөг, Сетка 1, Оноонь самбар 1 Үе үеийн төгсөгчдийн Гар бөмбөг Сагсан бөмбөгийн тэмцээний үеэр 1990 оны анхны 10-р ангийн хамт олон 5 ширхэг гар бөмбөг, 5 ширхэг сансан бөмбөг тус тус хүлээлгэн өгсөн. Хэрэгжилт -100%
		60. Соёл, урлагийн салбарын ажиллах хүчнийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, тэдгээрийг мэргэшүүлэх сургалтад үе шаттай хамруулна.	Мэргэшүүлэх, давтан сургалтад 3 албан хаагчийг 3 удаа хамруулна.	Соёлын төвийн мэргэжлийн боловсон хүчний хангалт 50%	75%	Товлосон цаг хугацааны Онлайн болон танхимын мэргэшүүлэх сургалтанд 2023оны хагас жилийн байдлаар 2 албан хаагч хамрагдлаа. Хэрэгжилт- 90%
13.	**Соёл, урлагийн байгууллагын материаллаг бааз, тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлнэ.**	61. Сумдын соёлын төвийн дарга, номын санч, бүжгийн багш, хөгжмийн багш нарын мэргэжлийн ур чадварын уралдаанд оролцоно.	Хамрагдсан албан хаагчдын тоогоор	2022 онд 3 албан хаагч 5 удаа сургалтанд хамрагдсан.	3 албан хаагчийг хамруулна	Ур чадварын уралдаан зарлагдаагүй байна. Хугацаа болоогүй
14.	**Нүүдлийн өв соёлоо хадгалж, ёс заншил,**	62. ”Хүүхдийн хүмүүжил төлөвшлийг сайжруулах” аймгийн дэд хөтөлбөрийг үргэлжлүүлэн	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн хувь	Сургуулийн орчинд гэмт хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгдээгүй.	100% хэрэгжүүлнэ.	Спорт өдөрлөг буюу намрын стапартакд, ахмадын баяраар хөдөлмөрийн баатар Цагааншүхэрт

	уламжлалаа түгээн дэлгэрүүлнэ.	хэрэгжүүлнэ.		Хүүхдэд чиглэсэн үйл ажиллагаануудыг зохион байгуулснаар төлөвшилд ахиц гарсан. 97.7%		гуайн хөшөөнд цэцэг өргөх ёслол, дэлхийн охидын өдөр, сургуулийн 6-12р ангийн сурагчдын дунд Бидний оролцоо,бидний эрх, үүрэг хүүхдийн нэгдсэн чуулган, монгол өв уламжлалаар хүүхдээ сурган хүмүүжүүлэхүй сургалтыг 1-5р ангийн 30 эцэг эхчүүдэд, бага ангийн багш, эцэг эх,сурагчдын дунд оноо хурд хором тэмцээн, ангиудын эцэг эхчүүдийн дундах гарбөмбөгийн бооцоотой тэмцээн,сургуулийн аварга шалгаруулах сагсан бөмбөгийн тэмцээн, шинэ жилийн шилдэг чимэглэлтэй уралдаан зэргийг ангийн сурагчдын дунд зохион байгуулан нийт давхардсан тоогоор 227эцэг эх, 1153 сурагчдыг хамруулсан. Хүүхдийн тусламжийн 108утсанд 1 дуудлага очсонг сумын хамтарсан багаар шийдвэрлэсэн ба сургуулийн орчинд гарсан хэрэг зөрчил, сурагчид гэмт хэрэг, зөрчлийн шинжтэй зүйлд уруу татагдаагүй болно. Сурагчдыг цахимаар болон танхимын уралдаан тэмцээнд бэлтгэж оролцуулан авьяас чадваруудыг нь хөгжүүлж ,бусдад үлгэр дууриайлал болох олон талт ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Хэрэгжилт:100%
15.	**Үндэсний Монгол хэл, бичгээ чанартай эзэмшиж, хэрэглэж хэвшинэ.**	63. “***Өв соёлоо эрхэмлэж, үндэсний бичгээ сурцгаая - 2025***” аян өрнүүлэн, төрийн албан хаагчдын монгол хэл, бичгийн мэдлэг, чадварыг дээшлүүлнэ.	Монгол бичгийн сургалтад хамрагдсан төрийн албан хаагчийн эзлэх хувь	МХБУЗ-ын багш НТБ-ын багш нар хамтран 5 байгууллагад анхан шатны сургалтыг зохион байгуулж ажилласан.	Сумын хэлний бодлогын салбар зөвлөл үе шаттай зохион байгуулж хамрагдалтыг 40% хүргэнэ.	“Үндэсний бичиг -3 “хүрээнд ТАХ-ийг монгол бичигт сургах ажлын хүрээнд ТАХ-аас барианы шалгалтыг авч 70-аас дээш хувийн гүйцэтгэлтэй 16 төрийн албан хаагчдад анхан шатны сургалтыг амжилттай дүүргэсний гэрчилгээг гардуулан өглөө. Хэрэгжилт:90%

ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН БОДЛОГО						
Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн зарчимд тулгуурлан, өндөр бүтээмжтэй, инноваци шингэсэн шинэ нэр төрлийн үйлчилгээг дэмжих замаар хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлж ажиллана.						
2.1. Эдийн засаг, төсөв санхүү						
16.	**Өрхийн үйлдвэр, үйлчилгээг хөгжүүлж, ДНБ-ий жилийн дундаж өсөлтийг 4-8%-иар өсгөн, иргэдийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.**	64. Эдийн засгийн бүтэц дэх боловсруулах үйлдвэр, үйлчилгээний салбарыг дэвшилтэт технологи, инновацид суурилан хөгжүүлж, ДНБ-ий жилийн дундаж өсөлтийг 6 хувиар хангана.	Сумын ДНБ-ний өсөлтөөр /Өмнөх оноос/	Тайлант онд ДНБ-ний жилийн дундаж өсөлт 6%-д хүрсэн	Сумын ДНБ 8%- д хүрсэн байна.	2023 оны эхний 5 сарын байдлаар ДНБ өмнөх оны мөн үетэй харьцуулбал 1,4 хувиар өссөн дүнтэй байна. ДНБ тооцох 16 нэр төрлийн бүтээгдэхүүнээс 8 нэр төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл явагдаж байна. 8 нэр төрлийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн дүн 3-р улирлын эцсээр гарах тул одоогоор жилийн дундаж өсөлт 70 хувьтай байна. Хэрэгжилт:70%
17.	**Төсвийн орлого, санхүүгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж, төсвийн хөрөнгийг эдийн засаг, нийгмийн хөгжилд чиглүүлсэн, үр ашигтай, хариуцлагатай төлөвлөж, сахилга батыг сайжруулна.**	65. Орон нутгийн төсвийн орлогыг нэр төрлөөр нь жигд ханган биелүүлнэ.	Төсвийн орлого /сая, төг/	2022 онд 3-н шатны төсвийн орлого 85.9 %-тай байна.	Төсвийн орлого өмнөх оноос өссөн байна.	Нийт орлогын төлөвлөгөө / 1-5 сар өссөн дүнгээр/ 70,907.5 мянган төгрөг, гүйцэтгэл нь 88,794.2 мянган төгрөг биелэлт нь 125.2%-тай. Нийт 12 нэр төрлөөс 9 нэр төрлийн орлого 100%-803.2%-иар биелэж, 3 нэр төрлийн орлого 75.8%-93.3%-иар тасарсан байна. Хэрэгжилт:100%
		66. Урьд оны татварын өр барагдуулалтыг стандарт хэмжээнд бууруулж ажиллана.	Татварын өр барагдуулалтын хувь	Өрийн барагдуулалт 26.1 хувиар буурсан байна.	Өр барагдалтын хувийг 30 хувьд хүргэнэ.	Урьд оны өр 125,210.8 мянган төгрөг барагдуулалт 37,556.0 мянган төгрөг, нийт өрийн 30 хувийг барагдуулсан байна. Хэрэгжилт 100%
		67. Төсөв санхүүгийн нэгдсэн цахим систем нэвтрүүлж, төрийн үйлчилгээг шуурхай үр ашигтай болгож, төсвийн урсгал болон хөрөнгө оруулалтын зардлыг ил тод, хэмнэлттэй зарцуулна.	Нэгдсэн цахим систем нэвтрүүлж,төсвийн хэмнэлт, хувь	2021-2022 онд шилжих үлдэгдэл 42 сая	-	2023 оны хагас жилийн байдлаар Золбин нохой муур устгалтын ажлыг 2 сая төгрөгөөр гүйцэтгэсэн. НХГэрээний хүрээнд Аймгийн 100 жилийн ойгоор Цомцог гэр 19.8 саяаар гэрээ байгуулж урьдчилгаа төлбөр болох 10 сая төгрөг шилжүүлж тухайн ажлыг эхлүүлсэн. ОНХСангийн малын тоо толгойн албан татвараар

						Огтоно устгалын ажлыг хийж гүйцэтгээд байна. хэрэгжилт 70%
		68. Төсвийн ил тод байдал, сахилга хариуцлагыг дээшлүүлнэ.	Шилэн дансанд мэдээлэл байршуулсан хувь	90%	92,4% д хүргэнэ.	2023 оны 06 сарын байдлаар шилэн дансны мэдээллээ бүрэн шивж оруулсан . Хэрэгжилт 70%
		69. Төсвийн болон орон нутгийн төсөвт байгууллагын худалдан авалтыг www.tender.gov.mn цахим тендер шалгаруулалтын үйл ажиллагаагаар дамжуулж сүүлийн үеийн дэвшилтэт технологид тулгуурлан зохион байгуулж ажиллана.	Нийт зарласан тендерт цахим тендерийн эзлэх хувь	Тендерийг 100% цахимаар зохион байгуулсан.	Тендерийг 100% цахимаар зохион байгуулна.	2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар Хүүхдийн тоглоомын талбайн тохижолтонд 3 аж ахуй нэгж оролцож Арцат алтай констракшн шалгарч гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Ахуй үйлчилгээний засвар ажил Тэян Энержи ХХК шалгаран ажлаа эхлээд явж байна. Хэрэгжилт 70%
		70. Төсөвт байгууллагуудын үйл ажиллагаанд хяналт тавьж, үр ашигтай ажиллуулахад мэргэжлийн удирдлага зохицуулалтаар хангаж, өмч ашиглалтын үр өгөөжийг нэмэгдүүлнэ.	Өмч ашиглалтанд хяналт тавьж ажиллана	УИХ-ын баталсаны дагуу үзлэг тооллогоор үндсэн хөрөнгийн чанар байдал, хадгалалт, хамгаалалт төрийн өмчийн улсын нэгдсэн бүртгэл хөтөлж цахим мэдээллийн сан буюу хур систем ашигладаг болж байгаа. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн үзлэг тооллогод манай сум 100 хувь	Өмч хөрөнгийн хяналтын тооллогыг хагас бүтэн жилээр зохион байгуулж хяналт тавина	2023 оны өмч хамгааллын зөвлөл хагас жилийн захирамж гарган байгууллага тус бүр дээр ажиллаж байна. Хөрөнгө тооллого эхлүүлэн ажиллаж байна. Хэрэгжилт 70%
		71. Төрийн худалдан авах ажиллагаагаар дамжуулан эх оронч, дотоодын үйлдвэрлэлийн худалдан авалтыг дэмжинэ.	Дотоодын худалдан авалтын дүн, сая.төг	60.0	Өссөн дүнгээр	2023 оны худалдан авах ажиллагааны журмын дагуу Үдийн цай болон Хоол хүнсний тендер зарлан ажиллаж байна. Дотоод худалдан авалтыг дэмжих үүднээс тендерийн баримт бичгийг 2 багцтай зарлан ажиллаж байна. Хэрэгжилт 70%

ГУРАВ. ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ, ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН БОДЛОГО						
Эрчимжсэн мал аж ахуй, газар тариаланг хослуулан эрхлэх “Хөдөө аж ахуйн стратегийн бүс нутаг” “Өрхийн болон цехийн хэмжээнд явуулдаг Хүнс үйлдвэрлэгч болж салбарын хөгжлийг дэмжиж ажиллана.						
3.1. Газар тариалангийн үйлдвэрлэл						
18.	**Газар тариалангийн үйлдвэрлэлийг тогтвортой хөгжүүлэн тариалангийн талбайн ашиглалтыг 80-аас доошгүй хувьд хүргэж, салбарын бүтээмж, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэн, төмс, хүнсний ногоо, тэжээлийн ургамлын тариалалт, ургацаар аймагт тэргүүлэх зорилтыг хангана.**	72. “АТАР IV” аян, тариалангийн бүс нутаг тогтоосон шийдвэрийг хэрэгжүүлж, тариалангийн бүс нутагт эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэх бодлогыг дэмжин, тариалангийн салбарын бүтээмж, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлнэ.	Бодлого, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувь	Бодлого, төлөвлөгөөний хэрэгжилт үр тариа 39,1%, төмс 85,2%, хүнсний ногоо 119,3%,тэжээлийн ургамал 67% тус тус хэрэгжсэн байна.	70%	2023 оны тариалалтын явцын байдлаар үр тариа 99,2%, тэжээлийн таримал 10%, тосны ургамал 10%, төмс 133%, хүнсний ногоо 8,5%-тай тариалсан байна.
			Тариалангийн бүс нутагт эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдийн тоо	37	Өссөн дүнгээр	38 өрх эрчимжсэн мал аж ахуй эрхэлж байна. Хэрэгжилт 70%
		73. Сумын газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн хөгжлийн хэтийн зорилгыг тодорхойлон дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн төлөвлөгөө боловсруулж тайлагнана.	дунд хугацааны бодлогын баримт бичгийн төлөвлөгөө боловсруулж тайлагнагдсан байдлаар	-	Дунд хугацааны төлөвлөгөө гаргасан байна	2023-2025 оны сумын газар тариалангийн бодлогын 2023 оны өлөвлөгөөг сумын ээлжит есдүгээр хуралдаанаар хэлэлцүүлэн батлуулсан. Хэрэгжилт 100%
		74. Тариалангийн талбайн тооллогыг мэргэжлийн байгууллагын оролцоотой хийж, нийт эргэлтийн талбайн ашиглалтыг сайжруулан, голлох нэр төрлийн таримлаар дотоодын хэрэгцээг хангана.	Эргэлтийн талбай, / га, хувь/	4490,59 га	Тариалангийн талбайн эргэлтийг 70-%-иас доошгүй	Тариалангийн талбайн тооллогыг 7 сард ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүний хамт хийхээр ажлын төлөвлөгөөндөө тусгасан байгаа. Одоогийн байдлаар 2983 га-д тариалалт хийгдсэн. Тариалалт дуусаагүй байгаа.
			Үр тарианы үйлдвэрлэл / га / /тн/	2022 он Тариалсан 1995 га Хураасан: 2877.5тн Нэгжийн ургац 12,5цн	3000 га 4050 тн	2480 га-д үр тариа тариалсан. Тариалалт дуусаагүй байна.
			Төмсний үйлдвэрлэл / га / /тн/	2022 он Тариалсан: 256 га Хураасан: 2486 тн	270га-гаас 3500тн	346 га-д төмс тариалсан. Төлөвлөгөөт дүнгээс 133%-тай хэрэгжиж байна. Тариалалт

				нэгжийн ургац 130цн		дуусаагүй байна.
			Хүнсний ногооны үйлдвэрлэл / га / /тн /	2022 он Тариалсан: 83.51га Ургац: 906.2 тн	70 га-д тариалж 935 тн ургац авах зорилттой.	7,2 га-д хүнсний ногоо тариалсан. Тариалалт нэмэгдэнэ. Хэрэгжилт 70%
		75. Тариалангийн талбайг хашаажуулан тэг элдэншүүлгийг нэвтрүүлэн ээлжлэн тариалалтыг нэмэгдүүлэх, Тариалангийн талбайн агрохимийн шинжилгээг эзэмшигч бүрээр хийлгүүлэх, шим болон эрдэс бордоог зохистой хэрэглэх замаар хөрсний элэгдэлийг бууруулж, үржил шимийг хамгаална.	Хашаажуулсан талбай / км/	2 ААН, 18 иргэн хувийн хөрөнгө оруулалтаар 720 га буюу 20км тариалангийн талбайг энэ онд хашаажуулсан.	30 км	Эргэлтэнд орж байгаа 4500 га-талбайг хашаажуулсан байна.
			Бордсон талбай /га/	Эрдэс болон шим бордоогоор 8 ААН, 23 иргэн 2390 га тариалангийн талбайг бордсон.	2000 га –иас доошгүй байна.	ААН, иргэд тарьсан таримлын үрээ 95% ариутгаж тариалалт хийсэн. Октябрь сүмбэр ХХК 400 га-д бууц цацаж талбайгаа бодрдсон. Хэрэгжилт 70%
		76. Мод бутлаг ургамлын тариалалт, жимс, жимсгэний нэр төрөл, үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулна.	Шинээр тариалах талбай /га/ хураах ургац / тн/	Жимс, жимсгэнэ 1 ААН, 6 иргэн 57,08га-гаас 3,1 тн ургац хураaж авсан. Нийт бутны тоо 71348 бут,үүнээс үр жимсээ өгч байгаа бутны тоо 51348 ширхэг бут үр жимсээ өгч байна.	60,0 га 18,0 тн	1700 ширхэг мод, бут шинээр таригдсан Хэрэгжилт 70%
		77. Хүлэмжийн аж ахуйн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, шинэ ургацын ногооны хангамжийг нэмэгдүүлнэ.	Зуны хүлэмж /га/ /тн/	Хамгаалагдсан хөрсний үйлдвэрлэлийн хүрээнд 0,13 га-гаас 23,9 тн ургац хураасан.	0,5 га-гаас 92тн	0.13 га-д хүлэмжийн аж ахуй эрхэлж байна. Хэрэгжилт 30%
		78. Зоорь, агуулахын хэмжээг нэмэгдүүлж, төмс, хүнсний ногооны дотоодын хэрэгцээг тогтвортой хангах нөхцлийг бүрдүүлнэ.	Зоорь агуулахын багтаамж өссөн дүн /ш.тн/	Зиргэн 5 тн багтаамжтай 5 нүхэн зоорийг төмс, хүнсний ногоо хадгалах зориулалтаар.	2ш 3650тн	1000 тн-ын багтаамжтай 2 ширхэг зоорийг засварлаж ашиглалтанд оруулсан. Хэрэгжилт 90%

		79. Хүнсний ногооны урамшуулалд иргэд, ногоочдын бүлгүүдийг бүрэн хамруулах зорилгоор үе шаттай сургалтыг зохион байгуулна.	Хүнсний ногооны урамшуулалд хамрагдсан иргэдийн тоо	-	Хамрагдсан иргэдийн тоогоор	Хүнсний ногооны урамшуулалд 2 аж ахуй нэгжийг хамруулсан.
			Сургалтын тоо	-	2	Хүнсний ногоо тариалагчдын зөвлөгөөнд 12 хүнийг хамруулсан. Хэрэгжилт 70%
		80. **"Өрх бүр хүнсээ бэлтгэе"** уриалга дор өрхийн тариалан эрхлэлтийг дэмжинэ.	Тарьсан талбай /га/	ХХААЯамны хөнгөлттэй 10 нэр төрлийн хүнсний ногооны 80 % -ийн хөнгөлттэй үрийг 34иргэнд олгох ажлыг зохион байгуулсан.	16,0 га	ХХААХҮЯ-наас 80%-ийн хөнгөлттэй үрийг өрхийн тариалан эрхлэгчдийг дэмжих зорилгоор 32 иргэнд тараасан. Хэрэгжилт 90%
		81. Газар тариалангийн техникийн шинэчлэлийн хүрээнд иргэд, аж ахуй нэгжийг дэмжиж ажиллана.	Шинэчлэгдсэн техникийн тоо	Газар тариалангийн техник шинэчлэлийн хүрээнд 1 ААН, 1иргэн хувийн хөрөнгө оруулалтаар 1 трактор,2 хаман боогч пресс, 1луувангийн комбани шинээр авч техник шинэчлэл хийгдсэн.	Техникийн шинэчлэлтээр	Дийлэгч тэнгэр ХХК 1 ш трагтор, иргэн Б.Буянжаргал 1 ш трагтор, силк, Н.Ганболд силк, 5 корбуст газар хагалагч анжис, Ц.Нэргүй төмсний комбайн шинээр авсан. Мөн дэлхийн зөнгөөс ногоочдын бүлэгт ногоо 1 ширхэг ногоо хатаагч өгсөн байна. Хэрэгжилт 90%
		82. Усалгааны хэмнэлттэй, үр ашигтай услалтын системийг нэвтрүүлэх замаар усалгаатай тариалангийн талбайг нэмэгдүүлэх ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.	Талбайн өсөлтөөр / Га /	10 нэр төрлийн хүнсний ногоо 30 га-д , жимсгэнэ 57 га-д тус тус усалгаатай тариалан эрхлэж байна.	160 га.	Усалгаатай талбайн жимс, жимсгэнэ 57 га дуслын усалгаатай, төмс, хүнсний ногоо 105 га дуслын болон намираа услалтын системтэй, сумын хэмжээнд 162 га-д усалгаатай тариалан хийх төлөвлөгөөтэй байна. Хэрэгжилт 30%
		83. Тэжээлийн таримлын нэр төрөл, тариалалтыг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулна.	Тарьсан талбай / га/ ургац /тн/	2022 он Тариалсан: 607га Ургац: 1298.2тн	1107 га 2597 тн	800 га-д тэжээлийн таримал тариалах зорилт тавин ажиллаж байна. Одоогийн байдлаар 80 га-д ногоон тэжээл тариалсан байна. Хэрэгжилт 30%
3.2. Мал аж ахуйн үйлдвэрлэл						
19.	**Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн**	84. Бэлчээрийн хэмжээ, даацад нь нийцсэн сүргийн бүтцийн хэтийн	Сумын нийт сүргийн бүтцэд эзлэх үхэр	8,9	9,3	Мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалт, эдийн засгийн эргэлтийг

	нөөц ашиглалт, эдийн засгийн эргэлтийг эрчимжүүлж, тооноос чанар, бүтээмжид шилжүүлж, мал сүрэгт цөм сүргийн эзлэх хувийн жинг 13-аас доошгүй хувьд хүргэнэ.	төлөвийг тодорхойлох, малын тооны оновчтой хэмжээг тогтоож, баг, сумын ИТХ-аар шийдвэр гаргуулан, үе шаттай хэрэгжүүлнэ.	сүргийн хувиар			эрчимжүүлж, тооноос чанар, бүтээмжид шилжүүлэх чиглэлтэй үйл ажиллагаа явуулдаг малчин Б.Батзориг махны үхэр үржүүлэгчдийн уулзалт семинарт оролцсон. Мөн үхэр сүрэгт улсын төсийн хөрөнгө оруулалтаар шилмэл үүлдрийн бухны үрээр зохиомол хээлтүүлэг хийгдэж байна. Хэрэгжилт 50%
		85. Мал аж ахуйн талаар баримтлах дунд хугацааны бодлогыг хангах ажлын төлөвлөгөө гаргаж, хэрэгжилтийг зохион байгуулан үр дүнг тайлагнаж ажиллана.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн хувиар	-	80%	2023 онд хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг батлуулан төлөвлөгөөний дагуу ажиллаж байна. Хэрэгжилт 50%
		86. Малын чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлж, малын тоог чанарт шилжүүлж, малын генийн санг хамгаалах, био технологийн ололтыг нэвтрүүлнэ.	Нэг малаас авах ашиг шимийн үзүүлэлт	Ноолуур 0.305 кг Ноос-1.2 кг Сүү-810 л	Ноолуур 0.315 кг Ноос-1.25 кг Сүү-820 л	Нийт 13000 ямаанаас 4067кг ноолуур бэлтгэн нийлүүлээд байна.
			Зохиомол хээлтүүлэгт хамрагдсан үнээний тоо	34	35	53 үнээнд ороо жигдрүүлэгч тарьж 38 үнээнд зохиомол хээлтүүлэг хийсэн. Хэрэгжилт 70%
		87. Бэлчээр болон тариалангийн зориулалттай талбайн хөнөөлт шавьж, мэрэгчидтэй тэмцэх талаар хийсэн тандалт судалгаанд үндэслэн, байгаль орчинд сөрөг нөлөөгүй аргаар устгал хийж, бэлчээрийн ургацын гарцыг нэмэгдүүлнэ.	Тэмцэл хийсэн талбай /мян.га/	586 га	590 га	586 га талбайд устгалын ажил гүйцэтгэсэн. Хэрэгжилт 100%
		88. “Шинэ мах, шинэ сүү, шинэ ногоо” төслийг хэрэгжүүлнэ.	Төслийн үр дүнгээр	-	-	Төслийн бичиг баримт ирээгүй тул хэрэгжүүлэх боломжгүй. Хэрэгжилт 0%
		89. Гойд ашиг шимт үржлийн	Эрчимжсэн аж ахуйн	38 эрчимжсэн аж ахуй	38	38 өрх эрчимжсэн мал аж ахуй

		мал, амьтны тоог нэмэгдүүлж, эрчимжсэн аж ахуйд техник, технологийн шинэчлэл, сайжруулалтыг үе шаттай хэрэгжүүлж, бүтээмж, үр ашгийг нэмэгдүүлэн, хүн амын хүнсний хэрэгцээний сүү, мах, зөгийн бал болон бусад түүхий эд, бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	тоо	үйл ажиллагаа явуулж байна.		эрхэлж байна.
			Бэлтгэсэн сүү, сая.л	Сумын иргэд улсад 1600 тонн	1620 тонн-д хүргэх	2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар сүү бэлтгэн нийлүүлэгчдэд 700 тн сүү нийлүүлээд байна. Хэрэгжилт 70%
		90. Малыг ялган тэмдэглэх бүртгэл мэдээллийн цахим тогтолцоог хөгжүүлнэ.	-Мэдээллийн санд хамруулсан малын тоо	Мэдээллийн санд 2000 үхрийн мэдээллийг оруулсан.	Өссөн дүнгээр	Мэдээллийн санд эзэмгжүүлсэн болон зохиомол хээлтүүлэг хийгдсэн малын мэдээллийг оруулж байна.
			-Ялган төвлөрүүлсэн хээлтүүлэгчийн тоо /хуц, ухна/	Богийн 135 хээлтүүлэгчийг 1 суурьт ялган төвлөрүүлсэн.	-	Хатуу өвлийн дараагаар одоогоор хээлтүүлэгчийн ялгаж суурилаагүй байна. Хэрэгжилт 50%
		91. Үндэсний боловсруулах үйлдвэрт арьс, шир ноос ноолуур, түүхий эд болон техникийн зохицуулалтын шаардлагад нийцсэн түүхий сүү нийлүүлсэн малчин, эрчимжсэн мал аж ахуй эрхлэгчдэд мөнгөн урамшуулал олгох ажлыг үргэлжүүлэн хэрэгжүүлнэ.	Урамшуулалд хамрагдсан малчин өрх, фермерийн тоо	Ноосны урамшуулалд 47 өрх хамрагдаж 14806кг ноос тушаасан. 1-3 сард давхардсан тоогоор 141 иргэн 91тн сүү тушааж хамрагдсан.	Урамшуулалд иргэдийг бүрэн хамруулна.	Урамшууллын материал аваагүй байна. Хэрэгжилт 50%
		92. Хөдөө аж ахуйн даатгалын тогтолцоог сурталчилж малчдыг даатгалт хамруулах ажлыг зохион байгуулж эрсдэлээс хамгаална.	-Даатгалд хамрагдсан малчин өрх тоо	24	30	Даатгалд хамрагдах үйл ажиллагаа явагдаж байна.
			Даатгалд хамрагдсан малын тоо	Урьд онд 2500 толгой мал даатгуулсан.	Өссөн дүнгээр	Даатгалд хамрагдах үйл ажиллагаа явагдаж байна. Хэрэгжилт 50%
		93. Гоц халдварт болон халдварт, зооноз, шимэгчтэх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх төлөвлөгөөт арга хэмжээ, үзлэг, тандалтыг зохион байгуулж, мал, амьтны эрүүл мэндийн мэдээллийн сан бий болгон, өвчнийг эрт	Дархлаажуулалт-гоц халдварт малын тоо /мян.тол/	Гоц халдварт шүлхий өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх вакцинжуулалтанд 50000 хонин толгойд шилжүүлснээр мал хамрагдсан	0	Хонин толгойд шилжүүлснээр 27438 толгой үхрийн шүлхийн вакцинд хамруулаад байна. Цаашид улсаас ирсэн төлөвлөгөөт тооны дагуу урьдчилан сэргийлэх тарилггыг цаг тухайд нь хийнэ.

		илрүүлж, шуурхай хариу арга хэмжээг хэрэгжүүлэх тогтолцоог бүрдүүлнэ.	Дархлаажуулалт-ХӨУС малын тоо /мян.тол /	41105	43000	2023 оны оны эхний байдлаар улсаас ирүүлсэн урьдчилан сэргийлэх вакциныг хонин толгойд шилжүүлснээр 6376 толгой малд хийгээд байна.
			Шимэгчтэх өвчнөөс эмчлэн сэргийлэхэд хамрагдсан малын тоо /мян.тол/	Давхардсан тоогоор 104696	-	
			Халдваргүйтэл хийсэн талбайн хэмжээ /мян.м2/	37,2 мянган м2	40мян $м^2$	Сэг, зэм устгал, өвөлжөө бууцны 35 мянган м2 талбай ариутгаж халдваргүйжүүлсэн. Хэрэгжилт 70%
		94. Мал амьтны гаралтай түүхий эд бүтээгдэхүүнийг мөрдөн мөшгөх тогтолцоог хэрэгжүүлэх мал эмнэлгийн гэрчилгээг цахимаар олгож, мал эмнэлгийн ажил үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй хэрэгжүүлж баталгаажуулна.	Мал эмнэлгийн гэрчилгээ олголтын тоо	692	2000	Мал эмнэлэгийн гарал үүслийн гэрчилгээг 233-ийг олгосон. Хэрэгжилт 50%
20.	**Малын эрүүл мэндийг сайжруулах зорилгоор тоног төхөөрөмжийн хангалтыг нэмэгдүүлнэ.**	95. Мал угаалгын ванн болон бусад шаардлагатай ариутгалын багаж хэрэгсэлтэй болно.	Мал угаалгын ванн болон багаж хэрэгслийн тоогоор	-	Мал угаалгын ванн болон ариутгалын багаж хэрэгсэлтэй болсон байна.	Худалдан авалт болон гүйцэтгэгчийн шалгаруулалтын бэлтгэл шатандаа байгаа. Хэрэгжилт 30%
		96. Малын чанар, эрүүл мэндийг сайжруулах чиглэлээр тоног төхөөрөмж авах, тарилгын хайс, хашаатай болно.	Нэмэгдсэн тоног төхөөрөмжийн тоогоор	-	Шаардлагатай тоног төхөөрөмж болон тарилгын хашаатай болсон байна.	Мал тарилгын хашааны үнийн саналын судалгаар хийн холбогдох албан тушаалтанд өгсөн. Шийдэгдэх шатандаа явж байна. Хэрэгжилт 90%
		• **3.3. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ**				
21.	**Эдийн засгийн бүтэц дэх боловсруулах үйлдвэр, үйлчилгээний салбарыг**	97. Сүүний нөөц бүхий сүү төвлөрүүлэх газар, техникийн шаардлагад нийцсэн сүү боловсруулах үйлдвэр байгуулахыг дэмжинэ.	Байгуулагдсан үйлдвэр, цехийн үйл ажиллагаа тогтмолжсон байдлаар	1,2-р багийн нутаг дэвсгэр дээр 2 иргэний сүү хөргүүрийн үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж байна. 2-р	сүү төвлөрүүлэх газрын үйл ажиллагааг өргөжүүлнэ.	1,2-р багийн нутаг дэвсгэр дээр 2иргэн, 1хоршооны сүү хөргүүрийн үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж байна. Сүү бэлтгэн нийлүүлэгч хоршооны зохион байгуулалтад орж ажилснаар бусад

	дэвшилтэт технологи, инновацид суурилан хөгжүүлж, ДНБ-ий жилийн дундаж өсөлтийг 8 хүртэл хувиар өсгөн, иргэдийн бодит орлогыг нэмэгдүүлнэ.			багийн иргэн Р.Отгон “Эвт-Хайрхан” хоршоогоор ХХС-аас 25 сая төгрөгийн зээл авч сүү хүлээн авах цехээ ашиглалтанд оруулж үйл ажиллагаа нь хэвийн явагдаж байна.		сүүний чиглэлийн үнээс өндөр үнээр авч байна. Хэрэгжилт 50%
		98. Төр хувийн хэвийн хэвшил болон бизнес эрхлэгчдийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлж, өрсөлдөх чадвар бүхий аж ахуйн нэгжийг хөгжүүлж чадавхжуулна.	Зөвлөгөө, мэдэээлэл, сургалт зохион байгуулсан тоо	“MERIT” төслөөс зохион байгуулдаг “Хамтран суралцаж харилцан хөгжье”, “ЖДҮ эрхлэгчдийг чадавхжуулах” модуль-III зэрэг цахим хэлбэрийн 1удаагийн сургалт, “ Сум хөгжүүлэх сан”-г “Хоршоо хөгжүүлэх сан” болгон өөрчлөгдсөнтэй холбогдуулан салбарын яамнаас зохион байгуулсан “Хоршоо хөгжүүлэх сан”-ийн журмын тухай 2удаагийн цахим сургалт явагдаж мэргэжилтэн болон ЖДҮ эрхлэгч нарыг хамруулж мэдлэг туршлага чадварыг нэмэгдүүлсэн.	2 удаагийн Сургалт зохион байгуулж бизнес эрхлэгчдийг чадавхжуулна	Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар "Бодлогын шийдэл" ТББ-тай хамтран бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдээ чадавхжуулах зорилгоор “Бизнесээ хөгжүүлье” цахим багц сургалтад хоршоо болон иргэд оролцож мэдлэг, туршлага,чадварыг нэмэгдүүлэн ажилласан. Хэрэгжилт 70%
		99. Орон нутгийн өрхийн үйлдвэрлэгч болон баялаг бүтээгч иргэдийг дэмжиж ажиллана .	Үйл ажиллагаа явагдсан тоо	“Ногоон хөгжил-Баялаг бүтээгчдийг дэмжих” урианы жилийн ажлын хүрээнд “Сүмбэрчүүд, Сүмбэрчүүддээ” үзэсгэлэн худалдааг 7 хоног бүрийн баасан	Үйл ажиллагааг нь тогтмолжуулж, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг тооцно.	"Төв аймагт үйлдвэрлэв”, “Цагаан сар 2023”,”Нэг сум-Нэг бүтээгдэхүүн”, “Төв нутаг” “Сүмбэрчүүд, Сүмбэрчүүддээ” зэрэг үзэсгэлэн худалдаанд Сүмбэр сумын баялаг бүтээгчид болох "Байгалийн бурам", "Мөрөн" ХХК-ны сүү цагаан идээ

				гаригуудад 4 удаагийн давтамжтай зохион байгуулж ААНБ, Хоршоо, өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэгчид өөрсдийн бүтээгдэхүүнээр оролцсон.		боловсруулах цех, "Жавхлант" зөгийн бал, С.Өсөхцэцэг гар урлал болон оёдол, Ж.Энхцэцэг эсгий урлал зэрэг бараа бүтээгдэхүүнүүд амжилттай оролцсон. Хэрэгжилт 50%
		100. “ЖДҮ-27” төслийн хүрээнд бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг санхүү, зээлийн бодлогоор дэмжиж, 3-аас доошгүй жижиг дунд үйлдвэрийг дэмжин бойжуулж, өрсөлдөх чадварыг нэмэгдүүлэн үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнээр сум, аймаг, бүс, нийслэлийн хэрэгцээг хангана.	Дэмжлэг үзүүлсэн төслийн тоо, олгосон зээлийн хэмжээ /сая.төгрг/	2төсөл /45сая.төг/	4 төсөл 65,0 сая	Засгийн газрын 2021оны 361 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Хоршоо хөгжүүлэх сангаас хөнгөлөлттэй зээл олгох, сонгон шалгаруулах, дамжуулан зээлдүүлэх, хяналт тавих журам”-ын дагуу жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчийн төслийг зээл олгох салбарын дагуу хүлээн авч суманд үйл ажиллагаа явуулдаг иргэн Б.Өсөхжаргалд “Эрчимжсэн мал аж ахуй” төслөөр 5сая, Д.Сэродод “Эрчимжсэн мал аж ахуй” төслөөр 6сая, Т.Төмөрочирд “Талх нарийн боов” төслөөр 3сая зээл олгож ажлын байр болон өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэн ажиллаж байна.
			Үйл ажиллагааг дэмжсэн үйлдвэр цехийн тоо	2 хоршоо	2	Т.Төмөрочирд “Талх нарийн боов” төслөөр ХХС-аас 3сая зээл олгож цехийн тоног төхөөрөмжийг сайжруулн ажлын байр болон өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэн ажиллаж байна.
			Үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний хэмжээ, сая төгрөг /зэрэгцүүлэх үнээр/	Бүтээгдэхүүний борлуулалтыг статистик мэдээнд хамруулж байна. /158 сая /	160,0 сая	Сар бүрийн 25-ний дотор бүтээгдэхүүний борлуулалтын орлогийг тогтмол статистик мэдээнд хамруулан хэвшиж ажиллаж байна. Хагас жилийн байдлаар - Байгалийн бурам ХХК-26.500.00 - Мөрөн ХХК-38.477.000 - Дийлэгч тэнгэр ХХК-27.300.00 - Хэрчсэн гурил-270.000 - Сүүн булаг- 1.020.000

						сая төгрөгийн нийт 93.567.000сая төгрөгийн борлуулалт хийгдсэн байна. Хэрэгжилт 50%
		101. Орон нутгийн хэрэгцээг өөрийн сумын үйлдвэрлэгчдийн чанар, стандарт хангасан бүтээгдэхүүнээр хангаж мөнгөний гадагш урсгалыг бууруулна.	Зохион байгуулсан үзэсгэлэн худалдааны тоо	Аймагт-4 Суманд-4	Аймагт-4 Суманд-4	Төв аймагт-4 Суманд-2
			Борлуулалтын орлого, сая төгрөг	15.5 сая төгрөг	16 сая	8,5 сая Хэрэгжилт 50%
		102. Орон нутгийн бизнес эрхлэгчид үйлчилгээний байгууллагуудыг дэмжин өргөжүүлж, үйлчилгээний нэр төрлийг нэмэгдүүлнэ.	Үсчин нийтийн аж ахуйн үйлчилгээний цэг	1	1	Гэрийн нөхцөлд оёдол хийж байсан 1-р багийн иргэн В.Бадамханд, үсчин Х.Даваадулам нарыг цехийн хэмжээнд үйл ажиллагаа явуулахад нь дэмжлэг үзүүлэн ахуйн үйлчилгээний байранд байрлуулан ажлын байр болон өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэн ажилласан.
			Ахуйн үйлчилгээний орлого, сая.төг	7 сая	8 сая	Хагас жилийн байдлаар Оёдол -5.060.000 /2цэг/ Дугуй засвар засвар -315.000 /2цэг/ Үсчин -1.395.000 /явуулын/ Халуун ус -287.000төгрөг нийт 7.057.000төгрөгийн үйлчилгэ үзүүлж орлогоо нэмэгдүүлэн ажилласан. Хэрэгжилт 50%
ДӨРӨВ. НОГООН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Байгалийн үнэ цэнэ, өгөөжийг үнэлэн хамгаалж, байгалийн нөөц баялгийг нөхөн сэргээн, хомсдолыг бууруулан, ашиглалтын нөөц бий болгож, байгальд ээлтэй дэвшилтэт ногоон технологи нэвтрүүлэн, уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулах, дасан зохицох бодлогыг хэрэгжүүлж хүн амын эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг ханган, байгалийн үр өгөөжийг ирээдүй хойч үедээ өвлүүлнэ.						
4.1. Ногоон хөгжил						
22.	**Байгалийн нөөцийн хомсдолыг бууруулж, ашиглалтын нөөц бий болгоно.**	103. Ойг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, үйл ажиллагаанд нутгийн иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлж, хамтын менежментийг хэрэгжүүлнэ.	Үйл ажиллагааны хэрэгжилтээр	Сайн дурын морин эргүүлд 4 иргэн оролцсон	Хамгаалалтыг сайжруулж иргэдийн оролцоог нэмэгдэнэ.	Газрын нэгдсэн сангийн тайлангаар 997 га ойн сан бүхий газартай бөгөөд “Ойд үйл ажиллагаа явуулахыг түр хориглох тухай” сумын Засаг даргын **2023** оны **04-р дүгээр** сарын **14**-ны А/**21** тоот захирамжийг хэрэгжүүлэхээр малчин өрх болон сумын мал бүхий нийт өрхийн **70**%-д гал

						түймрээс урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэгыг хүргэж, гарын үсэг зуруулан баталгаажуулан, Сүмбэр **1**-р баг, Жавхлант **2**-р багийн Засаг даргын захирамжаар сайн дурын үндсэн дээр иргэдээс хоёр, хоёр гэрээт морин эргүүл гаргаж ажиллаж байна. 1-р багт иргэн Т.Алтангэрэл, Д.Батбөх 2-р багт В.Өлзийбат, С.Ганхуяг нарыг томилгоожуулсан Байгаль орчны багц хуулиудаар тараах материал бэлтгэн сурталчилгаа явуулж үүрэгжүүлэв. Хэрэгжилт -70 %
		104. Ойг нөхөн сэргээх, байгалийн сэргэн ургалтад туслах ажлыг нэмэгдүүлнэ.	Ойжуулалт хийсэн талбай /га/	2 га	2 га	Ойн нөхөн сэргээлтийг дэмжих зорилгоор 2 га газарт ойжуулалт намар хийхээр төлөвлөсөн. Хэрэгжилт -30 %
		105. Сүмбэр, суманд тарвага сэргээн нутагшуулах ажлыг зохион байгуулна	Сэргээн нутагшуулсан тоогоор	0	50	Сүмбэр суманд тарвага нутагшуулах ажил аймгийн ИТХ-аар дэмжигдээгүй тул энэхүү арга хэмжээ хийгдэхээргүй болсон. Хэрэгжилт -30 %
		106. Сумын нутаг дэвсгэрт байгаа ан амьтдын судалгааг жил бүр гаргаж түүнийг хамгаалах ажлыг сайжруулна.	Сумын нутаг дэвсгэрт байгаа ан амьтдын судалгааг	Суманд 15 төрөл зүйл ан амьтан бүртгэгдэж тооллогот хамрагдсан	10 удаа	Сүмбэр сумын Туудангийн дээд эх, Мужинтын дээд эх ,Мэргэн шувуут зэрлэг газруудад ан амьтдыг Идэш тэжээлийн хомсдолд орохоос сэргийлэх зорилгоор 2023 оны 01 дүгээр сарын 25,26ны өдрүүдэд ЗДТГ-ын БОХУБайцаагч Б.Цогзолмаа, жижүүр Б.Мөнхчулуун, Б.Баяраа, Г.Баатаржав, жолооч Ч.Отгонбаатар нарын бүрэлдэхүүнтэй өвс тэжээл, биотехникийн арга хэмжээг авч

						хэрэгжүүллээ. Туудангийн дээд эхээр Сэлэнгэ аймгийн Орхон сумаас ургаш давж 13 тооны бугын сүрэг орж ирдэг нь бүртгэгдэлээ. Мэргэн шувуут, Атарт, Мужинтын дээд эх, Дамбын дээд эх шилүүс элбэгшисэн байна. Биотехникийн арга хэмжээний зардал 810,600.00 /Найман зуун арван мянга зургаан зуун / төгрөг зарцуулсан. Хаврын урин дулаан болж байгаатай холбогдуулан, хууль бусаар бор гөрөөс , цагаан зээр агнах зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилгоор Мужинтын дээд эх, Дамба, Туудангын дээд эхээр хяналт шалгалтын ажлыг Засаг даргын орлогч Б.Бямбацогт , жолооч Ч.Отгонбаатар , БОХУБ Б.Цогзолмаа нарын бүрэлдэхүүнтэй 2023 оны 05 сарын 8-10ны хооронд хяналт шалгалтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Хяналт шалгалтыг хийж гүйцэтгэсэн ямар нэгэн зөрчил илрээгүй. Хэрэгжилт -70%
		107. Иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагуудын идэвх оролцоотойгоор төв суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	Нэмэгдүүлсэн ногоон байгууламжийн хэмжээгээр , м-2	Сумын төвийн зам дагуу 3000 м2 хашааан дотор 1400 гаруй хайлаас тариалсан. ЗДТГ –ын зүүн урд талд 560м2 50 ширхэг үхрийн нүд тариалж, хашаажуулан ногоон байгууламж нэмэгдүүлсэн. Нэгтгэлээр 5588м2 бүхий ногоон байгууламжинд 1635	0,2 га	Сумын төвийн цэцэрлэгт хүрээлэнд 3000м2 талбайд хайлаас , гацуур модыг нөхөн тариалсан. Сумын төвийн ногоон байгууламж 5600м2 болсон. Хэрэгжилт -70%

				ширхэг мод бут сөөг тариалсан		
		108. Хөрс хамгаалах, газрын доройтлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумын төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжүүлнэ.	Хөтөлбөр төлөвлөгөөний хэрэгжилт хувиар	Хөрс хамгаалах, газрын доройтлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумын төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжилтыг тайлагнасан.	Хэрэгжилтийг хангасан байдлаар	Хөрс хамгаалах, газрын доройтлыг бууруулах үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд сумын төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулан, хэрэгжилтийг улирлаар тайлагнаж ажиллаж байна. Хэрэгжилт -70%
		109. Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг өрнүүлж, иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагуудын идэвх оролцоотой ногоон байгууламжийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	Төв суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээ, га	5588м2	Өссөн дүнгээр	Төв суурин газрын ногоон байгууламж 5600м2 болж нэмэгдсэн.
			Тарьж ургуулсан модны тоо /мян. ширхэг/	12581	37300	5иргэн , 18 иргэн 3332 бут, сөөг тариалсан. Хэрэгжилт -70%
23.	**Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж, хог хаягдлыг бууруулах үйл ажиллагаанд иргэд, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэн, зөв дадал, хэвшлийг төлөвшүүлэхэд чиглэсэн бодлого, үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.**	110. Хог хаягдлыг ачих, цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээг сайжруулж, хоёрдогч түүхий эд авдаг байгууллага, иргэдийг дэмжиж, иргэн, аж ахуйн нэгж, төрийн байгууллагын үүрэг, хариуцлагыг дээшлүүлнэ.	Хог ангилан ялгадаг савтай болсон ААНБ тоо	6	5	Үр тарианы 5 ААН хогийн ангилан ялгадаг савтай болсон.
			Хашаандаа хог ангилан ялгадаг савтай болсон өрхийн тоо	2	7	Хашаандаа хог ангилан ялгах савтай болсон 5 өрх байна. Хэрэгжилт -70%
		111. Сумын төвийн төвлөрсөн хогийн цэгийг хашаажуулж, харуул хамгаалалтыг сайжруулна.	Хашаажуулах хогийн цэгийн тоо	0	1	Сумын төвийн төвлөрсөн хогийн цэгийг хашаажуулж, харуул хамгаалалтыг сайжруулах ажлыг эхлэл тавигдсан. Хог хаягдлыг ачих, цуглуулах, тээвэрлэх үйлчилгээ **1,2**-р багийн Засаг дарга нарын баталсан хувиарын дагуу гудамж, хорооллоор сар бүрийн 20,21,22,23- нд 4 хоногт ахуйн хог ачих буулгах ажил хэвшил болсон ажиллаж байна. Хэрэгжилт -30%

		112. Гэр хорооллын модон жорлонг “Эко жорлон” болгох ажлыг шат дараатайгаар хэрэгжүүлж, хөрсний бохирдлыг бууруулах ажлыг зохион байгуулна.	Эко жорлон нэмэгдсэн тоо	Шинээр 00 засвар, өнгө үзэмжын асуудал шийдвэрлэсэн 5 өрх байна.	Эко жорлонгын тоо нэмэгдсэн байна	Нийтийн эзэмшлийн талбайд байршилтай 2 нүхэн жорлонг буулгасан. Шинээр 1 эко 00 болох ажил эхэлсэн. Хэрэгжилт -70%
		113. Худаг, уст цэгийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулна.	Засварласан худгийн тоо	Хувийн хэвшлийн 9 худаг эзэмшигчтэй усны нөөц хомсдох,бохирдохоос хамгаалах гэрээ байгуулсан Ундны усны төрийн өмчит 5 худаг хариуцагч нартай хамгаалалтын,булаг ашиглагч 3 иргэдтэй хамгаалалтын гэрээ байгуулсан.	1	Жавхлант 2-р багийн төвлөрсөн худагт Ховдтул ХХК стандартын шаардлага хангасан ус зөөлрүүлэх төхөөрөмжийг суурьлуулсан. Төвийн унд ахуйн 6 худгийн эзэмшигч, түгээгч нартай худгын хориглолт хамгаалалт стандартын талаар зөвлөгөө зөвлөмж өгч ажилласан. Хэрэгжилт -70%
		114. Булаг шандны усыг бохирдохоос хамгаалах арга хэмжээ авна..	Хамгаалсан булаг шандын өссөн дүн	3	3	Булаг шандны усыг бохирдохоос хамгаалах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлсэн 3 булаг шанд хамгаалагдсан. Хэрэгжилт -70%
4.2. Уул уурхай						
24.	**Байгальд хал багатай, ил тод, хариуцлагатай уул уурхайг хөгжүүлнэ.**	115. Уул уурхайн лиценз олголтыг олон нийтэд нээлттэй болгон, хяналт шалгалт хийж, “Ашигт малтмалын тухай хууль”-ийн хэрэгжилтийг хангуулж ажиллана.	Ашиглалтын болон Хайгуулын зөвшөөрөлтэй компануудад хяналт шалгалт хийж, зөрчил дутагдалыг илрүүлсэн байдлаар	2022 онд ашиглалтын болон хайгуулын лицензтэй 6 ААНэгжид хяналт шалгалт хийсэн.	Нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд “Ашигт малтмалын тухай хууль”-ийн хэрэгжилтийг хангуулж ажиллана.	Одоогоор 1 хайгуулын аж ахуй нэгж усны төлбөр, хог хаягдлын төлбөр, байгаль орчны барьцаа, нийгмийн хариуцлагын гэрээгээ байгуулан хайгуулын үйл ажиллагаа хийгдэж байна. Хэрэгжилт -70%

		116. Хариуцлагатай уул уурхайг бий болгох замаар нийгмийн хариуцлагын гэрээг байгуулж ажиллана.	Уул уурхайн ААН-тэй нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсанаар	2	Өссөн дүнгээр	Хаш Аранга ХХК нийгмийн хариуцлагын гэрээ байгуулсан. Хэрэгжилт -70%
		117. Уул уурхайн нөхөн сэргээлтэд чацаргана, хайлс, улиас, харгана, гүйлс зэрэг төрөл бүрийн модлог ургамал, олон наст ургамал тарьж ургуулан байгалийн унаган төрхийг сэргээх ажлыг дэмжиж хөндөгдсөн талбайн 4 га-д техникийн, 5 га-д биологийн нөхөн сэргээлт хийлгэнэ.	Нөхөн сэргээгдсэн талбайн: Техник-га Биологи-га	Техник-4.48 га Биологи-1.95 га	Техник-4га Биологи- 6га	Альтайргоулд ХХК 300 ширхэг мод, Хаш Аранга ХХК 400 мод тариалсан. Хэрэгжилт -70%

ТАВ:ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО						
Ногоон хөгжлийн чиг баримжаатай дэд бүтцийн төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн, иргэдийн ая тухтай амьдрах тохилог орчныг бүрдүүлнэ.						
5.1. Сумын төвийн тохижилт, шинэчлэл						
25.	**Сумын төв, суурин газруудыг ногоон хөгжлийн стандарт, загварт нийцүүлэн хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу хөгжүүлж, иргэдийн ая тухтай ажиллаж амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.**	118. Суманд 100-аас доошгүй $м^2$ явган зам, байгуулах ажлыг иргэд, аж ахуйн нэгжийн оролцоо дэмжлэгтэй хэрэгжүүлнэ.	Явган замын хэмжээ кв/м	105 м2 яван зам хийсэн.	$150м^2$	ОНХС- аас $168м^2$ яван зам хийхээр төлөвлөн ажилж байна. Хэрэгжилт -50%
		119. Сум, багийн төвийн ундны усны худгийн эрүүл ахуйн бүсийн стандартыг хангуулна.	Эрүүл ахуйн бүсийн стандарт хангасан худгийн тоо	Сумын хэмжээнд стандартыг хангасан зөөлрүүлэх төхөөрөмж, цахим тоолууртай 2 худаг, төрийн өмчийн 5, хувийн хэвшлийн 9 худгийн хамгаалалтыг сайжруулах арга хэмжээ авсан. МХГазарт 5 худгийн усны дээж авч	-	ДЗОБ-аас 1 худагт стандартыг хангасан зөөлрүүлэх төхөөрөмж, цахим тоолуур тавих болсон. Хэрэгжилт -50%

				хүргүүлсэн.		
		120. Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын гэрлэн хаяг, фасадны болон гудамж, зам талбайн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүнэ.	Гэрлэн хаяг фасад, хаягжуулалт хийсэн байгууллагын тоо	Сумын төвд 1 гэрэлт цамхаг шинээр байгуулж ногоон байгууламжийн хашаанд 8 нарны үүсгүүрээр ажилладаг гэрэлтүүлэг шинээр хийсэн.	Гэрэлтүүлэг нэмэгдсэн байна.	1 дэлгүүр гэрлэн хаяг фасад шинэчлэн зассан. Хэрэгжилт -70%
		121. Нийтийн эзэмшлийн талбай болон аж ахуйн нэгж, байгууллагын гадна талбайд байрших хогийн савны тоог нэмэгдүүлнэ.	Ангилан ялгах савны тоо Өссөн дүнгээр	Төсөвт байгууллага болон Түшиглэсэн байгууллагууд, Хүнсний дэлгүүрүүд бүгд гаднаа хогийн савтай болсон.	Ангилан ялгах савны тоо өссөн байна.	Төрийн банк болон хүнсний дэлгүүрүүдэд ангилан ялгах хогийн савтай болох мэдэгдэл хүргүүлсэн. Хэрэгжилт -50%
		122. Айл өрх, аж ахуй нэгж байгууллагыг нэгдсэн дулаан, цэвэр бохир усны инженерийн дэд бүтцэд холбох, өргөтгөх ажлыг үе шаттай эхлүүлэх, зураг төсөв хийлгэх хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэх ажлыг зохион байгуулна.	Шугам сүлжээнд холбогдох өрхийн тоо болон зураг төсөв хийлгэсэн байдлаар	2022 онд шинээр шугам сүлжээнд холбогдсон айл өрх байхгүй	Шинээр шугам сүлжээнд холбогдох айл өрхийг дэмжин, зураг төсөв хийлгэх хөрөнгө оруулалтын асуудлыг шийдвэрлэнэ.	Хугацаа болоогүй
		123. Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, шинэ эх үүсвэрийг барих, шинэчлэх, өргөтгөх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.	Өргөтгөж шинэчилсэн цахилгааны шугам, станцын тоо	Сүмбэр төв шугам Баруунхараагаас Сүмбэр хүртэлх ЯЧ-17-ын төмөр бетонон тулгуурын трас өөрчилж, намгаас зөөх ажлыг хийсэн. АТП 139-ын Өнөр хорооллын хамгаалалтын зурвасt орсон 3-н өрхийн шугам тоноглолыг зөөх ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. ЯЧ 17 болон төв шугам 10кв-ын цахилгаан	-	Дархан Сэлэнгийн цахилгаан түгээхээс 1 мегаваттын хүчин чадал бүхий нарны эрчим хүчний станц барихаар газраа үзээд явсан. Төлөвлөгөөт засварын ажил хувиарийн дагуу явж байна. Хэрэгжилт -70%

				дамжуулах агаарын шугаманд шувуу үргээгч 255ш хийгдсэн. АТП болон ХТП 22-д урсгал засварын ажил хийгдсэн. Тоггүй 1 өрхөд тог тавиулсан.		
		124. Соёлын төвийн спорт заалны тохижилт, шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн тоог нэмэгдүүлнэ.	Тоног төхөөрөмжийн тоогоор	-	Шаардлагатай тоног төхөөрөмжтэй болсон байна.	Соёлын төвийн спорт заалны тохижилт, шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн үнийн судалгааг хийж байна. Хэрэгжилт -50%
		125. Сумын ЗДТГ-т бага оврын ариун цэврийн цэвэрлэх байгууламжийг барьж байгуулна.	Ажлын гүйцэтгэлээр	-	Ариун цэврийн цэвэрлэх байгууламжтай болсон байна.	Тендер зарлан орлцогч ороогүй дахин зарлан ажиллаж байна. Хэрэгжилт -50%
		126. Иргэдийн ая тухтай, аюулгүй орчинг бий болгох зорилгоор золбин нохой устгалын ажлыг зохион байгуулна.	Устгасан нохойны тоогоор	Тайлант онд нохой устгалын ажил 2 удаа явагдсан.	Эрүүл аюулгүй орчин бий болсон байна.	Нохой устгалын ажил 1 удаа зохион байгуулж 72 нохой, 30 муур устгасан. Хэрэгжилт -50%
5.2. Орон сууц, нийтийн аж ахуй						
26.	**Орон сууцны хангамжийг сайжруулах хөтөлбөрийг эдийн засаг, нийгмийн бусад хөтөлбөрүүд, хүн амын өсөлт, хэрэгцээтэй уялдуулан хэрэгжүүлнэ.**	127. Төрийн албан хаагчийн орон сууц хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.	Ашиглалтад оруулсан байна.	Эргэлтийн эмийн сангийн хөрөнгөөр ЭМТөв 2 айлын сууцтай болсон	Төрийн албан хаагчийн орон сууцтай болно.	Төрийн албан хаагчийн орон сууцын тэндэр зарлан ажилж байна. Хэрэгжилт -50%
		128. Ахуйн үйлчилгээний барилгын их засварын ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.	Засварын ажлын гүйцэтгэлээр	Үйл ажиллагаа явуулахад боломжгүй засварлах шаардлагатай болсон.	Их засвар хийгдэж хэвийн үйл ажиллагаатай болсон байна.	Ахуйн үйлчилгээний барилгын их засварын ажлын тендер зарлан гүйцэтгэгч шалгаран ажил эхлэхэд бэлэн болсон. Хэрэгжилт -70%
5.3. Зам тээвэр, харилцаа холбоо						
27.	**Орон нутгийн чанартай авто замын сүлжээнд шинэчлэлт, их засвар, ээлжит засвар, арчлалтын**	129. Сумын доторх болон хатуу хучилттай авто замын засвар, арчлалтын ажлыг хийнэ.	Засвар, арчлалт хийсэн авто замын урт /км/	-	-	Засвар, арчлалтыг “БАЯНЧАНДМАНЬ АЗЗА” хувиарын дагуу хийж гүйцэтгэхээр болсон. Хэрэгжилт -50%

	ажлыг норм, нормативын дагуу гүйцэтгэнэ.				
5.4. Газрын харилцаа					
28.	**Газрын талаар баримтлах аймгийн бодлогыг хэрэгжүүлэн нэн тэргүүнд аймгийн иргэд, аж ахуйн нэгжид газар өмчлүүлэх, эзэмшүүлэх бодлого баримталлаж, газар өмчлөлийг 80-аас дээш хувьд хүргэнэ.**	130. Иргэнд өмчлүүлэх газрын хэмжээ байршлыг төлөвлөн сумын ИТХ-ын тогтоолоор батлаж, Засгийн газрын тогтоолын дагуу өмчлөлийн ажлыг зохион байгуулна	Газар өмчлөлийн хувиар	60	65	2023 оны Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг Сумын ИТХурлаар батлуулан 32 иргэнд 6,4 га газар өмчлүүлэхээр төлөвлөсөн. Үүнээс хагас жилийн байдлаар 12 иргэнд 2,4 га газар өмчлүүлсэн. Хэрэгжилт 50%
		131. Сумын 2022 оны ГЗБ-ын төлөвлөгөөг цахим системд бүртгэж, иргэдийг мэдээлэлээр хангаж ажиллана.	Цахим системд бүртгэсэн иргэний тоо		ИТХурлын баталсан нэгж талбарын тоогоор	2022 оны ГЗБайгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан нэгж талбарыг Цахим системд бүрэн хамруулсан. Эзэмшил 32 нэгж талбар Өмчлөл 58 нэгж талбар бүртгэлд хамрагдсан. Хэрэгжилт 100%
		132. Газрын төлөв байдал чанарын хянан баталгаа хийх ажлыг зохион байгуулна.	Газрын төлөв байдал чанарын хянан баталгаа хийсэн нэгж талбарын тоо өссөн дүн	10	100	Хагс жилийн байдлаар 14 нэгж талбарт 1 аж ахуйн, 13 тариалангийн талбай хянан баталгаа хийгдэж 685 га газар хамрагдсан байна. Хэрэгжилт 30%
		133. Сум хоорондын хилийн цэсийн маргаантай асуудлыг холбогдох байгууллагад уламжилна.	Хилийн цэсийн маргааныг уламжилсан байна.	ГХБХБГ-т маргааны судалгаа хүргэгдсэн.	-	Хилийн цэс дамжсан Тариалан, өвөлжөө, хадлангийн зориулалтын газар эзэмшиж байсан 22 иргэний судалгааг гаргаж ГХГЗЗГазарт аймгийн Газрын албаар дамжуулан хүргүүлсэн. Хэрэгжилт 30%
		134. Эрх зүйн зөрчилтэй иргэн, аж ахуйн нэгжийн газрын зөрчлийг хууль тогтоомжийн дагуу арилгуулна.	Цахим мэдээллийн зөрчил	172 зөрчилтэй нэгж талбартай	Зөрчлийг бүрэн арилгана.	Зөрчилтэй 172 нэгж талбараас 64 нэгж талбарын зөрчлийг арилгаж ажилласан. Хэрэгжилт 50%
		135. Газрын дуудлага худалдаа, төсөл сонгон шалгаруулалтаар газар эзэмшүүлэх ажлыг Газрын биржийн цахим систем ашиглан зохион	Тухайн жилийн газар зохион байгуулсан төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг зохион		ИТХурлын баталсан нэгж талбарын тоогоор	Газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд дуудлага худалдаа төсөл сонгон шалгаруулалтаар газар төлөвлөгдөөгүй.

		байгуулна.	байгуулсан хувь			Хэрэгжилт 50%
ЗУРГАА. ЗАСАГЛАЛЫН БОДЛОГО						
Төрийн бодлогын залгамж чанар, салбар хоорондын уялдааг хангасан удирдлага зохион байгуулалтын тогтолцоог сайжруулан, тогтвортой, хариуцлагатай, ёс зүйтэй, чадварлаг төрийн албыг төлөвшүүлж, аудит, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний арга зүйг хэрэгжүүлэх замаар эрсдэлийн удирдлагаар хангаж, Хүний эрхийг дээдэлсэн, авлигаас ангид цахим технологид тулгуурласан иргэн төвтэй төрийн үйлчилгээнд шилжих үйл явцыг хэрэгжүүлнэ.						
6.1. "Цахим Төв Сүмбэр сум" төрийн үйлчилгээ						
29.	**Цахим технологид тулгуурласан иргэн төвтэй төрийн үйлчилгээнд шилжих үйл явцыг эрчимжүүлж, цаг хугацаа, зардлыг хэмнэнэ.**	136. Бүх нийтийн харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн суурь мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлж, төрийн мэдээлэл солилцооны "E-mongolia" системийн ашиглалтыг сайжруулна.	Цахим үйлчилгээ авсан иргэдийн эзлэх хувь	E-mongolia цахим систем ашиглан **54** төрлийн лавлагаа үйлчилгээгээр **243** хүнд буюу хүн амын 10%-д нь үйлчилгээ үзүүлсэн байна	20%-д хүргэнэ.	E-mongolia цахим систем ашиглан 5-р сарын нэгнээс эхлэн 54 төрлийн лавлагаа үйлчилгээгээр 102 иргэнд үйлчилсэн байна. Хэрэгжилт 70%
		137. Төрийн байгууллагуудын нээлттэй хаалганы өдөрлөгийг салбар дундын уялдааг ханган зохион байгуулж, иргэдийн өргөдөл гомдол, санал хүсэлтийг хүлээн авч шийдвэрлэлтийн дундаж хугацааг бууруулна.	Зохион байгуулсан тоо	0	1	Төсвийн 5 байгууллагууд Нээлттэй хаалганы өдөрлөгийг 4 сараас эхлэн зохион байгуулан ажиллаж байна. Одоо ЭМТ, ЗДТГ хоёр 6,7 сард зохион байгуулахаар төлөвлөн ажиллаж байна.
			Өргөдөл гомдлын шийдвэрлэлтийн дундаж хугацаа /хоног/	265	-	2023 оны эхний хагас жилд 32 өргөдөл ирсэнийг хугацаанд нь шийдвэрлэж, ӨГШМ-г сар бүр, улирлын мэдээг Аймгийн ХЗХ-т хугацаанд нь мэдээллэж ажилласан. Хэрэгжилт 90%
		138. "Баг-97" төслийн 2 дахь үе шатны хэрэгжилтийг хангаж, багийн иргэдийг сум, багийнхаа үйл ажиллагаанд жигд оролцох, төрийн үйлчилгээг шуурхай авах нөхцлийг бүрдүүлнэ.	Баг-97 төслийн хэрэгжилтээр /хувь/	91,0	93,0	"Баг-97" төслийн 2 дахь үе шатны хэрэгжилт 5 зорилт 34 хэрэгжүүлэх арга хэмжээнээс 100% тай 27, 70% тай 3, 30%тай 3 буюу нийт 90,8%-тай хэрэгжсэн байна. Хэрэгжилт 90%
		139. Сумын ЗДТГ, багийн Засаг дарга нарын техник, тоног төхөөрөмжийг шинэчлэнэ.	Тоног төхөөрөмжийн шинэчлэлтээр, хувь	Нэг цэгт 4 ширээ, Санхүү албанд НӨТБҮК, принтер	Багийн ЗД нар, ЗДТГ-ын дарга нарт	Хугацаа болоогүй
		140. Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний арга зүйг боловсронгуй болгож, төрийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлнэ.	Ажлын гүйцэтгэлийн хувиар	50%	80%	Сумын дотоод хяналт, шинжилгээ үнэлгээний зөвлөлийг 2023,04,21 ны өдрийн А/27 тоот захирамжаар 7 хүний бүрэлдэхүүнтэй

						байгуулан 12 хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй төлөвлөгөө боловсруулан үйл ажиллагаа явуулж байна. Дотоод хяналт шалгалтыг 2 удаа зохион байгуулан ажиллаж байна. Хэрэгжилт 70%
		141. Сумын цахим хуудасны баяжилтыг сайжруулж, цахим сүлжээг ашиглан иргэдэд мэдээлэл хүргэж, байгууллагын ил тод байдлыг хангуулна.	Сумын цахим хуудсанд баяжилт хийсэн тоо.	**Сүмбэрийн мэдээ мэдээлэл** фб хаягт 7 хоног бүр шинэчлэн мэдээ мэдээллийг иргэдэд нээлттэй ил тод хүргэж байна. 7 хоногт дундажаар 12 мэдээлэл буюу 84 мэдээ орж байна.2022 оны байдлаар нийт 728 мэдээг олон нийтэд хүргэж ажилласан.	Өссөн дүнгээр	Сумын цахим хуудсыг нэгдсэн журмаар шинэчлэх ажлын хүрээнд Төв аймгийн ЗДТГ-тай хамтран ажиллаж цахим хуудастай болсон. Одоогоор суманд хийгдсэн онцлох ажлуудыг тухай бүр нь ОНИМА-тай редакторлаж Веб хуудсанд байршуулж олон нийтэд хүргэн ажиллаж байна. Хэрэгжилт 100%
30.	**Төрийн бүх шатанд авлигыг таслан зогсоох хөтөлбөр хэрэгжүүлж, төр иргэдийн мэдээлэл солилцох сувгийг өргөжүүлнэ.**	142. Төрийн байгууллага, албан тушаалтныг авлигын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ	Сургалт, нөлөөллийн ажилд хамралтын хувь	2	5	Төрийн байгууллага, албан тушаалтныг авлигын эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг цахимаар зохион байгуулж, 5 удаагийн шторк, болон зурагт хуудсыг олон нийтийн сүлжээнд байршуулж ажилласан байна.
			Шударга байдлын үнэлгээ, хувь	77.3	78.0	Авилгатай тэмцэх газар 2023 оны 02-р сарын 20 нд ХОМ-ийг нийт 9 хүн өгөхөөс 9 өгсөн .
			Хөтөлбөрийн хэрэгжилт, хувь	90	91	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт нь 87,4%-тай. Хэрэгжилт 90%
		143. ЕБС-ийн сурагчдад шударга ёсны үзэл, хандлагыг бий болгох авлигыг үл тэвчих үзлийг төлөвшүүлэх чиглэлээр сургалт, нөлөөллийн ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.	-Сургалт, нөлөөллийн тоо -Хамрагдсан сурагчдын тоо	-	2 120	2023 оны 05-р сарын 27 нд Хүний эрх, шударга ёсны талаарх сургалтыг зохион байгуулахад ахлах ангийн 80 хүүхэд хамрагдсан байна. Хэрэгжилт 70%
31.	**Бүх нийтэд хүний эрх, жендэрийн**	144. Хүний эрхийн сургалт, нөлөөллийн ажлыг төр, ТББ-тай	Сургалт, нөлөөллийн ажил, тоо	5	8	2023 онд Хүний эрхийг хангах үндэсний хөтөлбөрийн

	боловсрол олгох ажлыг үе шаттай зохион байгуулж, хүний эрх, жендэрийн тэгш байдлыг хангахад чиглэсэн олон талт хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн, хандлагыг өөрчилнө.	хамтран иргэд, хувийн хэвшлийн ААН-уудын оролцоог ханган зохион байгуулна.				төлөвлөгөөг 19-н хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй батлуулж хагас жилийн байдлаар биелэлт 62.7 % хэрэгжсэн байна. Хүний эрхийн талаарх ойлголт, жендэрийн тэгш байдлын талаарх 2 удаагийн танхимын сургалт зохион байгуулж 56 иргэн, төрийн албан хаагчийг хамруулж ажилласан. Хэрэгжилт 70%
			Иргэдийн байгууллагын оролцооны хувь	3.1	3.8	
		145. Бүх нийтэд хүний эрх, жендэрийн боловсрол олгох сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг үе шаттай зохион байгуулж хандлагыг өөрчилнө	Сургалт, арга хэмжээнд хамрагдсан хүний тоо	110	120	Жендерийн цахим сургалтыг 1 удаа цахимд шейрлэж мөн ЗДТГ-ын 18 албан хаагчдыг жендерийн цахим сургалтанд хамруулж сертификаттай болгосон. Төсвийн 5 байгууллагын албан хаагчдыг хамруулж Хүний эрх болон жендерийн боловсрол олгох танхимын сургалтыг 1 удаа зохион байгуулж 82 иргэн, төрийн албан хаагч хамруулж ажилласан байна. Хэрэгжилт 100%
6.2. Мэргэшсэн, хариуцлагатай төрийн алба						
32.	**Чадахуйн зарчимд суурилсан мэргэшсэн, тогтвортой төрийн албыг бэхжүүлж, албан хаагчийн ёс зүй, сахилга хариуцлагыг чангатган ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг сайжруулна.**	146. Нутгийн захиргааны байгууллагад чиг үүргийн шинжилгээ хийж, үйл ажиллагааны давхардлыг арилган ажил үүргийн давхардалгүй болгоно.	Чиг үүргийн шинжилгээ хийсэн байгууллагын тоо	0	1	Сумын ЗДТГ-н 22 хүний бүтэц орон тоотой ажиллаж байна. Газар тариалангийн мэргэжилтэн тусгай шалгалт өгөх бөгөөд төрийн сангийн мэргэжилтэний орон тоо зарлагдсан явж байна. Хэргэжилт 90%
		147. Төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, нийгмийн баталгааг сайжруулж, үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлнэ.	Зарцуулсан хөрөнгийн хэмжээ, сая төгрөг	2.0	5.0	Байгууллагын дотоод журмыг мөрдөн Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгаа болгож хүндэтгэн үзэх шалтгаантай албан хаагчдад цалинтай чөлөөг олгох, богиносгосон цагаар ажиллуулах, сайн ажилласан албан хаагчдыг цалингийн урамшууллаар урамшуулах зэрэг арга хэмжээг тухай бүр авч ажиллаж байна.

						Хэрэгжилт 100%
		148. Төрийн албаны хүний нөөц бүрдүүлэх бүх төрлийн сонгон шалгаруулалтыг ил тод, шударга зохион байгуулж, сул орон тооны нөхөн хангалтыг нэмэгдүүлнэ.	Нөхөгдсөн ажлын байрны тоо, хувь	-	80%	Ажлын байрны сул орон тоог тухай бүр нь хугацаанд нь зарлуулж, хүний нөөцийг бүрдүүлэн ажиллаж байна. Одоогоор сул ажлын байр байхгүй байна. Хэрэгжилт 100%
		149. Төрийн байгууллагад ёс зүй, сахилга хариуцлагын зөрчилгүй ажиллахад арга зүйн дэмжлэг үзүүлнэ.	Арга зүйн зөвлөгөө өгсөн, байгууллага, албан хаагчдын тоо			Төв аймгийн ТАСЗөвлөлөөс Шүүр ажиллагааны ажлын хэсэг ТАЗ-н нарийн бичгийн дарга Г.Мөнхгэрлээр ахлуулсан ажлын хэсэнг ирж төсвийн 5 байгууллагад ТАХ-чдын хувийн хэргийн бүрдэл 2023 оны томилгооныи тушаал шийдвэрийг хянаж үзэн хүний нөөцийн аудит хийсэн, ЗДТГ-1, ЕБС-3, Соёлын төвд-1 ажлын байрны зөрчилтэй томилгоотой байв. Төсвийн 5 байгууллага бүр ёс зүйн зөвлөл ажиллуулж байна. Хэрэгжилт 90%
	Төрийн бодлого, шийдвэрийн хэрэгжилтийн үр дүнг нээлттэй ил тод болгон, бодлогын баримт бичгийн уялдаа холбоог хангаж, залгамж чанартай, үр дүнтэй хэрэгжих нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	150. Бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтийг ханган ажиллана.	хувь	90	90+	Хяналт шинжилгээ үнэлгээний нэгдсэн програмд хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтийг хагас, бүтэн жилээр хугацаанд нь тайлагнаж хэвшсэн. Хэрэгжилт 70%
		151. "Аймгийн Засаг даргын нэрэмжит үзлэг"-ээр байгууллага бүр амжилттай дүгнэгдэж, ажлын гүйцэтгэлийн үр дүнг сайжруулна.	Дүгнэгдсэн хувиар	87%	88%	Аймгийн ЗД-ын нэрэмжит үзлэгээр ЗДТГ-86,7 ЕБС-91,8 ЭМТ-88,7 Соёлын төв-86,6 СӨБ-90,2%-тай тус тус дүгнэгдэж сумын дүнгээр 87,1% Хэрэгжилт 90%
34.	**Төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд олон улсын стандарт нэвтрүүлж,**	152. Төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд чанарын удирдлагын тогтолцоо ISO стандарт нэвтрүүлнэ.	Чанарын удирдлагын тогтоол ISO стандарт нэвтрүүлсэн байгууллагын тооны өсөлтөөр	-	Тооны өсөлтөөр	Стандартын мэдээллийн самбар болон өрөө болгонд стандартын хаяг хийлгэсэн. Мөн бичиг хэргийн эмх цэгц, сейф шүүгээ, ажилчдын компьютерын

	үйлчилгээний чанарт ахиц гарган иргэдийн сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлнэ.					дэлгэцний эмх цэгцэнд шинэчлэлт хийж, нууцлалын кодтой болсон. Хэрэгжилт 90 %
		153. Захиргааны байгууллагаас үзүүлж байгаа үйлчилгээний чанар, хүртээмжийн талаар иргэдээс авах сэтгэл ханамжийн судалгааг хөндлөнгийн байгууллагаар хийлгэж, үр дүнг нэмэгдүүлнэ.	Хөндлөнгийн байгууллагаар судалгаа хийлгэнэ.	сэтгэл ханамжийн судалгаа авахад .75,2. %-тай дүгнэгдлээ.	+	Хөндлөнгийн байгууллага буюу АЗДНҮ-ээр ирсэн ажлын хэсэг нь иргэдээс сэтгэл ханамжийн судалгаа авахад 3,7 оноо буюу 75,2 хувьтай дүгнэгдсэн. Цаашид иргэдэд үзүүлэх үйлчилгээ болон ажлын цаг ашиглалтанд анхаарч ажиллаж байна. Хэрэгжилт 70%
6.3. Амар тайван, аюулгүй нийгэм						
35.	**Иргэд, байгууллагад үзүүлэх эрх зүйн зөвлөгөө, үйлчилгээг өргөжүүлж, хууль сахиулах байгууллагуудын материаллаг баазыг бэхжүүлэн, тодорхой төрлийн гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, илрүүлэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.**	154. Иргэд, төрийн албан хаагчдын эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх ажилд цахим систем нэвтрүүлнэ.	Цахим системээр сургалтад хамрагдсан насанд хүрэгчдийн эзлэх хувь	-	10%	Цахим системээр сургалтад хамрагдсан насанд хүрсэн нийт 135 иргэн, төрийн албан хаагчдын эзлэх хувь 78%-тай байна. Хэрэгжилт 90%
			Төрийн албан хаагчдын эзлэх хувь	-	70%<	
		155. Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.	Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь	15	17	Сумын хэмжээнд 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар мал хулгайлах төрлийн гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй байна. Сумын цагдаагийн хэсэг болон ГХУСАЗЗ-өөс хамтран Хулгайлах болон мал хулгайлах төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр Сүмбэр 1-р багийн 13, Жавхлант 2-р багийн 19 малчин өрх айлаар орж, цагдаагийн байгууллагатай хамтран яриа таниулга хийж, гарын авлага тараан, холбогдох
			Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний тоо	8	10	
			Малчдын бүлгийн тоо	8	8+	

			Хамрагдсан иргэдийн тоо	300	350	хуулийг сурталчлан ажилласан байна. Энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр олон нийтийн сүлжээнд зурагт хуудас, анхааруулга, богино хэмжээний шторк болон мэдээ мэдээллийг тогтмол байршуулан ажиллаж байна. Хэрэгжилт 50%
		156. Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлж, төрийн байгууллагын хамтын ажиллагааг сайжруулна.	Гэр бүлийн хүчирхийлэлийн тоо буурснаар	8	7	Сумын хэмжээнд 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар гэр бүлийн хүчирхийллийн дуудлага мэдээлэл 12 бүртгэгдэж, зөрчлийн тухай хуулиар зөрчлийн хэрэг нээн тухай бүр нь шийдвэрлэж, баривчлах болон торгуулийн арга хэмжээг авч ажилласан байна. Сумын ГХУСАЗЗ-өөс гэр бүлийн хүчирхийлэлд өртөж болзошгүй эрсдэлтэй гэр бүл, иргэдийн судалгааг шинэчлэн гаргаж, энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 3 удаагийн сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулсан байна. Энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр Засаг даргаар ахлуулсан хамтарсан баг 4 удаа хуралдаж, 4 кесс нээж ажилласан бөгөөд 5 өрхийн 14 иргэнд холбогдох хууль тогтоомжийг сурталчлан, холбогдох арга хэмжээг авч ажилласан байна. Хэрэгжилт 50%
			Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний тоо	5	8	
			Сургалт нөлөөллийн тоо	3	5	
			Хамрагдсан иргэдийн тоо	400	450	
		157. Зам тээврийн осол, зөрчлийг	Гэмт хэрэг,	-	1 нэгжээр	Сумын хэмжээнд 2023 оны эхний

		бууруулах урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.	зөрчлийн бууралтаар		бууруулна.	хагас жилийн байдлаар зам тээврийн осол бүртгэгдээгүй байна. Сумын цагдаагийн хэсэг болон ГХУСАЗЗ хамтран замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр эргүүл хяналт шалгалт, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулж хэвшсэн бөгөөд согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон болон бусад зөрчил гаргасан жолооч нарт яриа таниулга хийж, зөрчлийг тухай бүр шийдвэрлэн ажиллаж байна. Аймгийн хэмжээнд зохион байгуулагдсан сургуулийн өмнөх насны хүүхэд, эцэг эхчүүдэд замын хөдөлгөөнд оролцох зөв дадал олгох, хэвшүүлэх, дүрмийн мэдлэг олгох, зам тээврийн осол зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх зорилго бүхий "Замын хөдөлгөөний цагаан толгой" тэмцээнд амжилттай оролцлоо. Мөн Төв аймгийн замын цагдаагийн газраас энэ оны 05-р сард зохион байгуулагдсан "Аюулгүй зам" уулзалт зөвлөгөөнд оролцож, сумынхаа нөхцөл байдлын талаар танилцуулга мэдээлэл хийж, хамтран ажиллах талаар санал солилцож ажиллалаа. Хэрэгжилт 70%
			Гэмт хэргийн илрүүлэлтийн хувь	81	90	
			Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний тоо	6	7	
			Хамрагдсан иргэдийн тоо	110	200	
		158. Архидан согтуурахтай тэмцэх, хар тамхи, мансууруулах эм, сэтгэцэд нөлөөт бодисын эргэлтэд хяналт тавих, энэ төрлийн бодисын хор хөнөөлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.	-Гэмт хэрэг -Зөрчлийн бууралтаар	Согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг-2, Зөрчил -5 Мансуурсан-0	1 нэгжээр бууруулна.	Сумын хэмжээнд согтуугаар үйлдэгдсэн гэмт хэрэг, зөрчлийн тоо буурсан бөгөөд архи согтууруулах ундаа байнга болон хэтрүүлэн хэрэглэдэг 7 иргэнийг цагдаагийн байгууллагын хяналтанд авч, холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд яриа таниулгыг тогтмол хийж, үе

						шаттай арга хэмжээнүүдийг авч ажилласан байна. Сумын ГХУСАЗЗ-өөс төрийн байгууллагын аливаа баяр ёслолыг архигүй тэмдэглэх уриалгыг гаргаж ажилласан байна. Мөн суманд үйл ажиллагаа явуулж байгаа архи согтууруулах ундаа худалдан борлуулах зөвшөөрөлтэй 6 цэг салбарт цагдаагийн хэсэгтэй хамтран тогтмол хяналт тавьж, эргүүл шалгалтын ажлыг зохион байгуулж хэвшүүлсэн. Энэ төрлийн гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр олон нийтийн сүлжээнд зурагт хуудас, анхааруулга, богино хэмжээний шторк болон мэдээ мэдээлийг тогтмол байршуулан ажиллаж байна.
			Мансууруулах ургамлын тархацыг бууруулах арга хэмжээний тоо	2 удаа устгал хийсэн	2	Сумын хэмжээнд 2023 оны эхний хагас жилийн байдлаар мансуурсан болон мансууруулах төрлийн гэмт хэрэг бүртгэгдээгүй. Аймгийн ГХУС-лэх ажлыг зохицуулах зөвлөл болон сумын зөвлөлийн 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу “Устгал” нэгдсэн арга хэмжээг зохион байгуулж, эхний байдлаар 30 орчим га-д хор цацаж устгал хийгээд байна. Мөн өсвөр насны хүүхэд, залуучуудыг энэ төрлийн гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдохоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр “Анзаар” нэгдсэн арга хэмжээнд нэгдэж, ЕБС-ийн ахлах ангийн 28 сурагч, салбар зөвлөлийн 12 албан хаагч цахим сургалтанд хамрагдсан байна.
			Урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний тоо	9	10	
			Хамрагдсан иргэдийн тоо	300	400	
			Хамрагдсан байгууллагын тоо	6	8	

						Хэрэгжилт 70%
36.	**Гамшгаас хамгаалах төрийн үйлчилгээг шуурхай хүргэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, эрсдэлийг олон нийтийн оролцоонд тулгуурлан бууруулна.**	159. Гамшиг осол гал түймрийн аюул ой хээрийн түймрээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр хяналт шалгалт хийнэ.	Сумын хяналт шалгалтад хамрагдсан хамрагдалтын хувь	20	40	Малчид, иргэдэд ой хээрийн түймэрээс урьдчилан сэргийлэх сэрэмжлүүлэгийг 385 иргэнд хүргэж гарын үсэг зуруулж баталгаажуулж ажилласан Хяналт шалгалт, ажиглалт тандалт байнга хийснээр ой хээрийн түймэр гараагүй Мөн сумын 135 өрхөд орон байрны гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааг сумын ЗД-ын захирамжаар 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй ажлын хэсгийг байгуулан судалгаа аван мэдээлэл өгч ажиллаа. Хэрэгжилт 90%
		160. Сумын гамшигтай тэмцэх техник, хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлж, хадгалалт хамгаалалтыг стандартын дагуу хэрэгжүүлнэ.	Техник хэрэгслийн тоо нэмэгдсэн байдлаар	5	6	Сумын гамшигтай тэмцэх техник, хэрэгсэлд тодотгол хийж нөхөн бүрдүүлэх ажил зохион байгуулсан. Техник, хэрэгсэлд, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах арга хэмжээ авсан. Хэрэгжилт 90%
6.4 Батлан хамгаалах чиглэлээр						
37.	**Батлан хамгаалах нь бүх нийтийн үйл хэрэг байх зарчимд тулгуурлан Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж дайчилгааны төлөвлөлтийг шинэчилнэ.**	161. Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэхэд төр, ААН-ийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлнэ.	Сургалт сурталчилгааны тоогоор	4	4	Хүүхэд залуучуудад эх оронч үзэл төлөвшүүлэхэд төрийн зүгээс 2 удаа цахим сурталчилгаа хийгдсэн.Мөн цэргийн цахим бүртгэл хийх талаар мэдээлэл, цэргийн тоо бүртгэл явуулах журамын талаар гарын авлага 58 иргэнд өгч ажилласан. Хэрэгжилт 100%

____oOo______